

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**E-POSLOVANJE NA MINISTRSTVU ZA
KULTURO REPUBLIKE SLOVENIJE**

Katja Jančič

Ljubljana, junij 2011

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

**E-POSLOVANJE NA MINISTRSTVU ZA KULTURO REPUBLIKE
SLOVENIJE**

Kandidatka:	Katja Jančič
Vpisna številka:	04035923
Študijski program:	visokošolski strokovni študijski program Uprava prva stopnja
Mentor:	viš. pred. dr. Mitja Dečman

Ljubljana, junij 2011

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA / MAGISTRSKEGA DELA

Podpisana Katja Jančič, študentka Visokošolski strokovni študijski program Uprava I. stopnja, z vpisno številko 04035923, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: E-poslovanje na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega / magistrskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: mag. Mojca Jan Zoran.

Ljubljana, 3. 6. 2011

Katja Jančič

POVZETEK

Pomembnost e-poslovanja narašča z naraščanjem števila podatkov in informacij, katerih bistvo je kar se da hitro posredovanje, obdelava in nasploh izmenjava mnenj. Gospodarske službe, ki prosto konkurirajo na trgu ponudbe in povpraševanja, se zavedajo bistva kakovostne opreme in zanesljivih baz podatkov, ki jim omogočajo zanesljiv položaj na trgu. Tudi državna uprava skuša poslovati uporabniku prijazno, dostopno, kakovostno in racionalnejše v primerjavi z zastarelim birokratskim modelom, ki smo ga bili vajeni v preteklosti. Poslovanje državne uprave počasi, a vztrajno, sledi sistemu poslovanja gospodarskih služb, vendar ji velikost in raznolikost storitev onemogočata, da bi se naglo spreminjala. V diplomskem delu se bom osredotočila na e-poslovanje Ministrstva za kulturo, na aplikacije, ki jih Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za javno upravo zagotavljata za e-poslovanje. Z anketo bom prikazala smiselnost uporabe teh aplikacij, njihov splošni učinek na poslovanje, preverila bom, koliko so skrajšale postopke poslovanja in kako vplivajo na zadovoljstvo zaposlenih.

Ključne besede: e-poslovanje, državna uprava, aplikacija, skrajšan postopek, racionalizacija poslovanja.

SUMMARY

E-COMMERCE IN THE MINISTRY OF CULTURE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

The importance of E-commerce increases with the number of data and information, with importance is swiftly intervention, handling and alternation of expert opinions. Economic companies with main activity is compete in economic market, knows the importance of quality of technical equipment and security of database for reliable position on market. The state administration tries to perform user-friendly business, accessible, quality and rational in comparison with outdated bureaucratic model we used to know in the past. Business state administration has slowly but steadily following operating system utilities, but the size and diversity of services makes impossible to receive rapid change. In this theme I will focus on e-commerce Ministry of culture, applications with Ministry of culture and Ministry of public administration shall insure for e-business. The survey will show the reasonableness of these applications, their general impact on business, I will also verify reduction of operating procedures and reduce their impact on employee satisfaction.

Key words: e-commerce, application, shortened procedure, rationalization of operations.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA / MAGISTRSKEGA DELA.....	III
POVZETEK.....	IV
SUMMARY.....	V
KAZALO.....	VI
1 UVOD.....	1
2 RAZVOJ INTERNETA IN SPLETA.....	2
3 ELEKTRONSKO POSLOVANJE.....	3
4 POSLOVANJE UPRAVE.....	5
4.1 POSLOVANJE MED DRŽAVNO UPRAVO IN DRŽAVLJANI.....	5
4.2 POSLOVANJE ORGANOV JAVNE UPRAVE MED SEBOJ.....	5
4.3 POSLOVANJE MED DRŽAVNO UPRAVO IN POSLOVNIMI SISTEMI.....	5
5 DEFINICIJA ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA.....	7
5.1 ELEKTRONSKO POSLOVANJE V SLOVENIJI.....	7
6 DEFINICIJA E-UPRAVE.....	9
6.1 E-POSLOVANJE SLOVENSKE DRŽAVNE UPRAVE.....	9
6.1.1 PORTAL E-UPRAVA.....	11
7 PRAVNE PODLAGE IN STRATEŠKI DOKUMENTI.....	13
8 PREDSTAVITEV DELA MINISTRSTVA ZA KULTURO.....	14
8.1 E - POSLOVANJE MINISTRSTVA ZA KULTURO.....	14
8.1.1 APLIKACIJA SPIS.....	15
8.1.2 SPLETNA APLIKACIJA MINISTRSTVA ZA KULTURO (SAMK) OZIROMA UPORABNIŠKA DOKUMENTACIJA E-KULTURA.....	17
8.1.3 SLOVENSKI REGISTER NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE.....	18
8.1.4 MFERAC.....	19
8.1.5 SPLETNA APLIKACIJA SAPPRA.....	20
8.1.6 INFORMACIJSKA PODPORA POSTOPKOM PRIPRAVE PREDPISOV.....	20
9 POSTAVITEV HIPOTEZ.....	22
10 POTRDITEV OZIROMA ZAVRNITEV ZASTAVLJENIH HIPOTEZ.....	49
11 ZAKLJUČEK.....	50
LITERATURA IN VIRI:.....	52
PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK.....	54

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Nujnost uporabe aplikacij, N = 45	23
Grafikon 2: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo SPIS 4, N = 45	23
Grafikon 3: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo LN – pošta, N = 45	24
Grafikon 4: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo SAMK, N = 41	24
Grafikon 5: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo MFERAC, N = 43	25
Grafikon 6: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo SAPPra, N = 39	25
Grafikon 7: Pogostost uporabe aplikacij, N =45.....	26
Grafikon 8: Zadovoljstvo z obsegom organiziranih usposabljanj, N = 45	27
Grafikon 9: Pogostost uporabe aplikacije SPIS 4, N = 44	27
Grafikon 10: Pogostost uporabe aplikacije LN - pošta, N = 43.....	28
Grafikon 11: Pogostost uporabe aplikacije SAMK, N = 36	28
Grafikon 12: Pogostost uporabe aplikacije MFERAC, N = 39	29
Grafikon 13: Pogostost uporabe aplikacije SAPPra, N = 36	29
Grafikon 14: Uporabnost aplikacije SPIS 4, N = 43	30
Grafikon 15: Uporabnost aplikacije LN – pošta, N = 41	30
Grafikon 16: Uporabnost aplikacije SAMK, N = 5	31
Grafikon 17: Uporabnost aplikacije MFERAC, N = 13	31
Grafikon 18: Uporabnost aplikacije SAPPra, N = 5	32
Grafikon 19: Pomoč aplikacije SPIS 4 pri delu, N = 44	32
Grafikon 20: Pomoč aplikacije LN – pošta pri delu, N = 43	33
Grafikon 21: Pomoč aplikacije SAMK pri delu, N = 27	33
Grafikon 22: Pomoč aplikacije MFERAC pri delu, N = 32	34
Grafikon 23: Pomoč aplikacije SAPPra pri delu, N = 27	34
Grafikon 24: Ocena o časovnem poteku dela pri uporabi e-poslovanja, N = 45.....	35
Grafikon 25: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo SPIS 4, N = 43	36
Grafikon 26: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo LN - pošta, N = 43.....	36
Grafikon 27: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo SAMK, N = 35	37
Grafikon 28: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo MFERAC, N = 9	38
Grafikon 29: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo SAPPra, N = 33	38
Grafikon 30: Podpora e- poslovanju, N = 45.....	39
Grafikon 31: Reorganizacija ali prerazporeditev dela v organizaciji, N = 45.....	39
Grafikon 32: Delež anketirancev glede na starost, N = 44	40
Grafikon 33: Delež anketirancev glede na spol, N = 43	40
Grafikon 34: Delovne izkušnje na Ministrstvu za kulturo, N = 45	41
Grafikon 35: Formalna izobrazba anketirancev, N = 44	41
Grafikon 36: Uporaba interneta v prostem času, N = 39.....	42
Grafikon 37: Uporaba elektronske pošte v prostem času, N = 38	43
Grafikon 38: Uporaba socialnih omrežij v prostem času, N = 38	43
Grafikon 39: Kupovanje preko spleta, N = 36	44

Grafikon 40: Uporaba elektronskega bančništva, N = 37	45
Grafikon 41: Odstotek anketirancev z digitalnim potrdilom, N = 29	45
Grafikon 42: Uporaba spletnih aplikacij glede na starost anketiranca	46

1 UVOD

Z razvojem interneta so gospodarske službe s pridom izkoristile to informacijsko avtocesto - svetovno računalniško omrežje internet, vso medijsko vsebino ter pripadajočo tehnologijo; hitreje so se odzivale na spremembe okolja, elektronsko poslovanje omogoča tudi skrajševanje poslovnega cikla, uspešnejše je povezovanje z odjemalci, nižji so stroški trženja itd. Čas nagle rasti podatkov in informacij z vseh področji človekovega življenja, tudi poslovnega, zahteva odzivnost sodobnih organizacij, ki poslujejo na globalnem trgu. Vedno večje število dokumentov različnih oblik, ki jih prinaša sodobna informacijska tehnologija, zahteva od organizacij večjo oziroma drugačno organiziranost dela in (pre)ureditev dokumentacijskega sistema. Nove oblike dokumentov zahtevajo tudi posodobljeno ravnanje z njimi, saj v mnogih primerih dosednji sistemi upravljanja s papirnato dokumentacijo ne zadostujejo več. Zato se razvijajo novi sistemi upravljanja z elektronskim gradivom. Najpomembnejše bogastvo vsake organizacije pa predstavlja znanje zaposlenih.

Tudi javna uprava se vse bolj približuje gospodarskim panogam; skuša biti konkurenčna, se hitreje prilagajati okolju, znižati stroške poslovanja, predvsem pa biti uporabniku prijazna in dostopna.

Slovenska javna, in z njo tudi državna uprava sledi svetovnim standardom in trendom. Delovni procesi se modernizirajo, kar naj bi posledično zniževalo stroške poslovanja. Storitve se spreminjajo skladno s potrebami državljanov. Za zdaj še ne moremo govoriti o elektronskem poslovanju kot edinem načinu poslovanja, pač pa le-ta predstavlja dodatno možnost za približevanje storitev javne uprave državljanom.

Pravno normo, ki ureja področje elektronskega poslovanja v Sloveniji, predstavlja Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu, ki je bil sprejet leta 2000 (Uradni list RS, št. 57/2000 – ZEPEP). Zakon postavlja osnovne norme za razvoj in uporabo sistemov elektronskega poslovanja.

Tudi Ministrstvo za kulturo želi slediti trendom sodobne tehnologije. Obstoječe zbirke interno dostopnih podatkov poskuša nadgraditi in tako omočiti dostop do podatkov čim širšemu krogu odjemalcev svojih storitev prek spleta. Tako bi z uporabo sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije izboljšali elektronsko podporo odnosom med subjekti znotraj javne uprave, kar je hkrati tudi usmeritveni cilj e-uprave. Področni cilj e-uprave je doseči informatizacijo vseh tistih storitev, ki jih je ministrstvo do sedaj opravljalo po klasični poti. Cilj e-uprave je povečati implementacijo e-storitev v primerjavi s storitvami po klasični poti oz. povečati število storitev prek elektronskega kanala.

2 RAZVOJ INTERNETA IN SPLETA

Internet oz. predhodnik ARPANET je nastal za vojaške namene. Razvili so ga v ameriškem obrambnem ministrstvu, kjer so raziskovali možnosti povezovanja računalniških sistemov v decentralizirane mreže. Sam začetek interneta sega v leto 1969. Njegov razcvet se začne sredi sedemdesetih in v začetku osemdesetih let, ko preide v akademske roke. Od tedaj je cilj interneta ponuditi čimveč uporabnih storitev. Sprva so se v omrežje povezovale predvsem znanstveno-raziskovalne organizacije, v začetku devetdesetih let pa se začnejo pojavljati tudi komercialni ponudniki.

Ker omrežje nima središča, niti upravitelja, lahko o internetu govorimo kot o dinamičnem sistemu, ki se uravnava sam. Omrežje je v oskrbi upraviteljev posameznih omrežij, koordinacijo in standardizacijo pa urejajo nekateri skupni organi (Internet Activities Board in predvsem Internet Engineering Task Force).

“Splet je slikovno okno v internet in sistem za shranjevanje in pregledovanje informacij v računalniških dokumentih. Osnovna organizacijska enota informacije v spletu je spletna stran oz. document.” (Svete v: Svete in Pinterič, 2008, str. 39).

Danes si težko predstavljamo življenje brez interneta. Postal nepogrešljiv del našega vsakdana, tako poslovnega, kot tudi zasebnega. Za vedno je spremenil procese komuniciranja in izkoristek našega časa. Danes prek interneta telefoniramo, izvajamo video konference, izmenjujemo datoteke, oblikujemo multimedijske vsebine ... Prav ta neskončna prostranost ter neomejene želje in zahteve uporabnikov pripomorejo k razvoju še vedno najhitreje rastočega globalnega fenomena.

3 ELEKTRONSKO POSLOVANJE

Podobno hitro kot se razvija internet, se z veliko hitrostjo odvijajo tudi spremembe na področju poslovanja. Pomemben vzrok za stalne spremembe na tem področju je razvoj najsodobnejše informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT). Z razvojem računalniških omrežij in interneta ter z združevanjem informacijske in telekomunikacijske tehnologije se je začel razvoj elektronskega poslovanja. Ob začetku razvoja še ni bilo slutiti tako hitrega in močnega vpliva na globalno spremembo načina življenja in poslovanja. Računalniška tehnologija, ki je bila v začetku namenjena le računalniškim strokovnjakom in znanstvenikom, je z leti postajala vse bolj uporabna in prijaznejša uporabniku. To je omogočilo njeno široko uporabo, saj so jo lahko učinkovito uporabljali tudi zaposleni, ki je do tedaj niso uporabljali, s tem se je začelo razvijati tudi elektronsko poslovanje. Elektronsko poslovanje prinaša tako uporabnikom storitev in podjetjem, kakor tudi širši družbi, koristi kot tudi pomanjkljivosti.

Podjetja so s pomočjo informacijsko-komunikacijske tehnologije posodobila del ali celotno poslovanje, kot na primer komunikacijo z drugimi podjetji in posamezniki, državnimi ustanovami ipd. Sodobno poslovanje gospodarskih družb, v zadnjih letih pa tudi javnega sektorja, stremi k uspešnejšemu in učinkovitejšemu poslovanju. Občutile naj bi ga tako stranke, kot tudi podjetje oz. ustanova sama. K učinkovitosti poslovanja prispevajo s krajšim odzivnim časom, nižjimi stroški, saj raba računalnikov in interneta zmanjša porabo pisarniškega materiala, ter manjšim obsegom poštnih storitev. V nekaterih procesih celo ni več potrebna fizična prisotnost zaposlenega, kar pomeni možnost za poslovanje brez dodatnega zaposlovanja ter najema ali nakupa dodatnih poslovnih prostorov.

Elektronsko poslovanje temelji na elektronskem procesiranju in prenašanju podatkov med računalniki. Je elektronski način opravljanja dejavnosti s pomočjo elektronskega sporočanja. E-poslovanje je poslovanje z uporabo računalnika, interneta ter računalniških rešitev za pošiljanje in prejemanje dokumentacije in izmenjavo podatkov. Je prenos oz. izmenjava poslovnih dokumentov prek računalniških omrežij. E-poslovanje obsega dejavnosti različnih subjektov, ki se izvajajo prek interneta. Glede na to, katere udeležence povezuje, ločimo različne vrste in oblike e-poslovanja:

- med podjetji (angleško Business to Business, B2B)
- med podjetji in potrošniki (angleško Business to Consumer, B2C)
- med podjetji in javno oziroma državno upravo (angleško Business to Government, B2G)
- med državljanji in javno oziroma državno upravo (Consumer to Government, C2G)
- znotraj javne oziroma državne uprave (angleško Government to Government, G2G)
- med potrošniki (angleško Consumer to Consumer, C2C)

Elektronsko poslovanje e-uprave za obsega:

- poslovanje med upravo in državljani (angleško Government to Citizen, G2C)
- poslovanje med upravo in gospodarstvom (angleško Government to Business, G2B)
- poslovanje uprave, ki zajema poslovanje znotraj posameznih organov in institucij, med upravo in njenimi zaposlenimi (angleško Government to Employee, G2E) in tudi poslovanje med posameznimi organi uprave (angleško Government to Government, G2G)

4 POSLOVANJE UPRAVE

4.1 POSLOVANJE MED DRŽAVNO UPRAVO IN DRŽAVLJANI

Poslovanja med državno upravo in državljani (G2C) pomembno prispeva k splošni učinkovitosti družbe kot celote, saj omogoča državljanom učinkovito urejanje zadev in enostavno sodelovanje v postopkih. S tem prispeva k njihovi večji učinkovitosti, kar sinergično vpliva na učinkovitost družbe kot celote.

“Državljanji danes pričakujejo veliko več, kot pa so kadar koli prej. Zahtevajo točno določene, njim prilagojene informacije. Zahtevajo javno upravo, ki jih bo obravnavala kot individuum in se bo hitro ter učinkovito odzvala na določene okoliščine in posebne življenjske situacije vsakega posameznika.” (Kovačič in dr., 2009, str. 279).

4.2 POSLOVANJE ORGANOV JAVNE UPRAVE MED SEBOJ

Poslovanje organov javne uprave med seboj (G2G) je najprej osnovna podpora uradnim osebam in ostalim uslužbencem pri izvajanju upravnih postopkov. Javnim uslužbencem mora biti kadarkoli, kjerkoli in s katerega koli mesta omogočen dostop do podatkov. Na ta način je možna hitra in učinkovito opravljena storitev. Poslovanje G2G omogoča tudi poenostavljano komuniciranje, enostavno elektronsko izmenjavanje podatkov ter povezovanje med organi. Elektronsko poslovanje G2G pomeni poslovanje državnih organov med seboj, poslovanje državnih organov z njihovimi zavodi, agencijami oz. drugimi organi v sestavi in poslovanje organa s podrejenimi. Ta oblika elektronskega poslovanja zagotavlja vladnim službam vpogled v spletno bazo podatkov, omogoča sodelovanje in komuniciranje med službami ter omogoča vplivanje na učinkovitost in uspešnost. Elektronsko poslovanje je izmenjava informacij in podatkov med različnimi organi državne uprave in na različnih ravneh, na področju upravnih aktov, zakonodaje, oblikovanja politike, informacije glede projektov oz. programov, itd. Informacije se lahko izmenjujejo na debatnih forumih, kot komunikacija pri pogajanjih in sprejemanju odločitev, ukrepi v zvezi z upravnimi akti in zakoni, itd. Gre torej za transakcijo podatkov in informacij med samim organizacijskim potekom. (glej Kovačič in dr., 2009, str. 283).

4.3 POSLOVANJE MED DRŽAVNO UPRAVO IN POSLOVNIMI SISTEMI

Poslovanje med državno upravo in poslovnimi sistemi (G2B) lahko s hitrejšim izmenjavanjem informacij in racionalnejšim poslovanjem prispeva k večji učinkovitosti informacijske družbe. „Podjetja lahko z elektronskim poslovanjem z upravo precej poenostavijo svoje delovne procese. Ker bodo obveznosti do države hitreje in učinkoviteje opravila prek interneta, se bodo sama lahko osredotočila na bistvo svojega obstoja. Uprava lahko prispeva in mora prispevati k zdravemu e-poslovnemu okolju z zagotavljanjem prave infrastrukture na pravem mestu, tako da bodo gospodarstveniki kar najlažje prešli na e-poslovanje. Prav tako mora s svojim zgledom varnega in racionalnega elektronskega poslovanja hkrati spodbujati gospodarstvo, da ji sledi. Uprava pa mora poleg tega, da s storitvami skrbi za državljane, omogočati tudi nabor storitev za hitrejše in lažje ter predvsem varno poslovanje gospodarskih subjektov z državo. Tako lahko z

dostopom do nekaterih registrov bistveno skrajša določene postopke med gospodarskimi subjekti in upravo (na primer dostop do sodnega registra)." (glej Kovačič in dr., 2009, str. 279).

V poslovanju v zadnjih desetih letih so prisotne naslednje značilnosti:

- globalizacija (brez geografskih omejitev, možnost dostopa do informacij in podatkov kjerkoli),
- hitrost (hitrost poslovanja in odziv na spremembe je nekajkrat večji od klasičnega načina poslovanja) in
- prilagodljivost (predvsem prilagodljivost spremembam na trgu).

"Elektronsko poslovanje vpliva na razvoj novih poslovnih modelov, prenovo poslovnih procesov, spremembe v poslovni kulturi, organizacijski strukturi, vodenju ..." (Andrej Kovačič in ostali, 2009, str. 64)

5 DEFINICIJA ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA

Težko je govoriti o neki splošno sprejeti definiciji elektronskega poslovanja, saj za opredelitev tega načina obstaja ogromno definicij. Nekatere definicije ga opredeljujejo širše, spet druge ožje. European Information Technology Observatory (EITO) v svoji anketi o elektronskem poslovanju v evropskih državah pravi, da je elektronsko poslovanje komercialna dejavnost, ki se izvaja prek elektronskih omrežij, pogosto prek interneta, in je povezano s poslovno storitvijo, prodajo ali nakupom (EITO, 1999, str. 4).

“V najširšem smislu elektronsko poslovanje vključuje uporabo vseh oblik informacijske in komunikacijske tehnologije v poslovnih odnosih. Sem sodijo trgovinske, proizvodne in storitvene organizacije, in tudi ponudniki informacij, potrošniki in državna uprava.” (Razgoršek in Potočar, 2009, str. 5).

“E-poslovanje je splet vsega, kar v sklopu podjetniške dejavnosti opravimo s pomočjo računalniških aplikacij in računalniških omrežij – je torej veliko več, kot le izmenjava računalniških podatkov in delovanje spletne trgovine. Obsega e-bančništvo, e-trženje, e-zavarovalništvo, spletno trgovino, svetovanje na daljavo, računalniško podprto skupinsko delo, delo in izobraževanje na daljavo, avkcije na daljavo in druge dejavnosti.” (Jerman, 2001, str. 11).

Globalno usklajevanje definicij in merjenj e-poslovanja poteka v okviru OECD, kjer nastaja tudi enotna globalna opredelitev e-poslovanja, ki bo uporabna tudi za mednarodne statistične primerjave. Pri opredeljevanju e-poslovanja ima izredno pomembno vlogo ameriška administracija, konkretno Department of Commerce, posebej administracija IC tehnologij in elektronskega poslovanja.

5.1 ELEKTRONSKO POSLOVANJE V SLOVENIJI

Širšo uporabo informacijske tehnologije v Sloveniji zasledimo v devetdesetih letih dvajsetega stoletja. Začne se s celovito oblikovanim Microsoftovim pisarniškim okoljem Office in z vzpostavitvijo upravljanja računalnika z okoljem Windows, ki uporabo dopušča tudi laičnim uporabnikom. S tem orodjem so bili, po razvoju enostavnejših aplikacij, v e-poslovanje vključeni tudi zaposleni, ki se do takrat niso srečevali s tovrstno opremo.

Danes skoraj vsa slovenska podjetja pri poslovanju uporabljajo računalnike, večina teh je priključenih na internetno omrežje. Razvitost infrastrukturnih pogojev v Sloveniji omogoča domačim podjetjem oz. organizacijam enake možnosti za uvedbo e-poslovanja kot evropskim. Razvitost e-poslovanja se razlikuje predvsem glede na vlaganja podjetij oz. organizacij v informacijsko in komunikacijsko infrastrukturo. Tako pravzaprav ni več vprašanje, zakaj poslovati elektronsko, pač pa, kako poslovati elektronsko, da bi bile storitve čimbolj dostopne širši javnosti ter da bi poslovanje omogočalo hiter odziv, obenem pa ne bi bilo predrago oz. bi bilo cenejše od klasičnega.

Hitra širitev elektronskega poslovanja v Sloveniji je vidna že pri vsakodnevnih opravilih državljana: plačevanje blaga in storitev s plačilnimi karticami, plačevanje položnic prek elektronskega bančništva, oddaja dohodninske napovedi, pošiljanje in prejemanje elektronske pošte ... Za nadaljnji razvoj e-poslovanja pa je zelo pomemben način kako

elektronsko poslovanje kar najbolj uspešno vpeljati v poslovanje podjetja, kako čim bolj racionalno izvesti potrebno reorganizacijo dela, spremeniti procese poslovanja in, ne nazadnje, poskrbeti še za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih. "Vpeljava elektronskega poslovanja v podjetje ne pomeni le nakupa informacijske in komunikacijske tehnologije, ampak tudi vrsto sprememb v poslovanju. Elektronsko poslovanje vpliva na razvoj novih poslovnih modelov (načinov poslovanja, s katerimi podjetje ustvarja prihodke), prenovi poslovnih procesov, spremembe v poslovni strukturi, organizacijski strukturi, vodenju. S stališča poslovne uspešnosti in konkurenčnosti postaja pomembna celotna vrednostna veriga (pot od nastanka izdelka do končne porabe), v kateri so poleg podjetja pomembni tudi njegovi dobavitelji in stranke." (Razgoršek in Potočar, 2009, str. 20).

6 DEFINICIJA E-UPRAVE

Uradna definicija OECD pravi, da je e-uprava uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologij, posebno interneta, kot orodja za doseganje boljše uprave. Boljšo upravo pa definira kot boljše javnopolitične rezultate, kakovostnejše storitve in višjo stopnjo participacije državljanov (OECD v: Svete in Pinterič, 2008, str. 97).

“Elektronska javna uprava (krajše e-uprava) je oblika izvajanja poslovnih procesov v organih javne uprave, ki temelji na uporabi sodobne informacijsko komunikacijske tehnologije in je usmerjena h končnim uporabnikom (državljeni, poslovni subjekti, zaposleni v javni upravi). Namen je doseganje večje razpoložljivosti, preglednosti in kakovosti storitev za uporabnike ter boljša interna učinkovitost dela. E-uprava zajema zagotavljanje participacije različnih javnosti in institucij pri obravnavanju državno relevantnih tem in delovanju državne in javne uprave. Pri tem so uporabljene različne metode za avtomatizacijo opravil, zlasti pri zunanji komunikaciji (zahtevanje storitev, distribucija izdelkov, e-demokracija) in notranji komunikaciji (povezovanje evidenc, avtomatske obdelave).” (Strategija e-uprave RS za obdobje od leta 2006 do leta 2010, 2006, str. 10).

6.1 E-POSLOVANJE SLOVENSKE DRŽAVNE UPRAVE

Z razvojem informacijsko komunikacijskih tehnologij in dostopnostjo interneta vsakomur je klasično poslovanje gospodarskih služb prešlo v naprednejše elektronsko poslovanje. Lahko rečemo, da imajo prav gospodarske službe, ki so inovativnejše in vedno stremijo k izboljšanju in širjenju svoje ponudbe, zasluge za postopno uvajanje elektronskega poslovanja tudi v državno upravo. Sodobna državna uprava se vse bolj približuje gospodarskim panogam; skuša biti konkurenčna, učinkovitejša, se hitreje prilagajati okolju, znižati stroške poslovanja, izvajati kakovostnejše storitve za davkoplačevalce, predvsem pa biti uporabniku prijazna in dostopna. Za doseganje zastavljenega so pomembne prav elektronske storitve. Tudi slovenska javna, in z njo državna uprava, sledi svetovnim trendom. Delovni procesi se modernizirajo, kar naj bi posledično zniževalo stroške poslovanja. Storitve se spreminjajo skladno s potrebami državljanov. Za zdaj še ne moremo govoriti o elektronskem poslovanju kot edinem načinu poslovanja, pač pa le-to predstavlja dodatno možnost oz. drugačen način od klasičnega.

Niti ni presenetljivo dejstvo, da je uvedba informacijsko-komunikacijske tehnologije v slovenski državni upravi naletela na odpor, strah in zmedo med zaposlenimi, torej bodočimi uporabniki. Državna uprava, ki še vedno deluje po principu birokratskega aparata, sicer pozdravlja tehnologijo, ki zagotavlja poenostavljanje delovnih procesov. Vendar pa se na drugi strani oklepa ustaljenih navad in procesov, predvsem, kadar novosti prinašajo vrsto usposabljanj in izobraževanj, predvsem pa spremembe delovnih procesov, posledično še spremembo organizacijske strukture in morda tudi kulture. Vse to vpliva tudi na klimo in medsebojne odnose znotraj organizacije. Ljudje smo po svoji naravi bitja, ki veliko svojega časa porabimo za iskanje enostavnejših, hitrejših poti do cilja. Vsak dodaten napor predstavlja najprej odpor in šele kasneje lahko prepoznamo kakovost in pozitivno stran svojega truda. “Zaposleni skušajo prilagoditi uporabo informacijsko

komunikacijskih tehnologij na način, da so spremembe zgolj minimalne.” (Svete in Pinterič, 2008, str. 49). V ozadju je tudi strah, ki ga prinaša uvedba e-poslovanja, to je morebitna izguba delovnih mest.

“Glede na klasične reakcije birokratskih organizacij (odpor do novosti v delovnem procesu, ki lahko zamajajo ustaljene delovne navade) uporaba informacijsko komunikacijskih tehnologij ni bila pretirano dobro sprejeta, pri tem pa je skozi razvoj tehnologije prihajalo do tihega odpora do njene uporabe, saj spremembe zahtevajo prilagajanje in dopolnilno izobraževanje za potrebe opravljanja osnovnih nalog.” (Svete in Pinterič, 2008, str. 49).

Kot pravita Svete in Pinterič, lahko razvoj uporabe informacijsko komunikacijskih tehnologij razumemo v dveh teoretskih perspektivah (Svete in Pinterič, 2008, str. 83). Klasična Webrova birokracija sprejema uporabo tehnologij zgolj kot delno spremembo delovnega procesa, brez spreminjanja organizacijske strukture in kulture. K reformi oblastno upravnih institucij, kjer tehnologija ni nosilec spremembe, je pa lahko močan spremljevalec, ki določa smer spremembe, pa je drugi pristop.

Zavedati se je treba, da imajo različni akterji, ki nastopajo v tem procesu tudi različna pričakovanja. Sama uprava pričakuje kakovostnejše storitve in nižje stroške poslovanja ter tudi enostavnejše obvladovanje postopkov, medtem ko državljani pričakujejo boljšo povezanost z upravo in zato tudi večjo informiranost ter lažji dostop do storitev. Vsi ti cilji se med seboj prepletajo in ni vedno realno pričakovati, da bo rešitev, ki bo izvedena ceneje, dejansko tudi bolj kakovostno opravljena.

Ko govorimo o državni upravi, se moramo zavedati njene velikosti oziroma različnih področij, ki jih pokriva. Ravno velikost in obsežnost njenih storitev, ki jih nudi državljanom, ter raznolikost postopkov, pogosto prilagojenih posameznikovim potrebam, onemogočata odziv na spremembe v okolju, ki bi se kosal z odzivnostjo gospodarskih družb. Tudi stroški posodobitve tehnologije predstavljajo ogromen zalogaj, ki dolgoročno sicer prevesi proračunsko bilanco na pozitivno stran, vendar je potrebno še veliko dela v smeri informiranja in usposabljanja uporabnikov e-uprave. Obe skupini uporabnikov (državljani in zaposleni) še vedno uporabljata klasično papirno poslovanje, ki v nekaterih primerih pomeni podvajanje dela, porabo nepotrebne materiala in predvsem energije. Kljub hitremu napredku in široki uporabnosti tehnologije, je za določen krog državljanov potrebno zagotoviti klasičen način uporabe storitev javnega sektorja. Razlogi za to so različni: od računalniške nepismenosti, do nedostopnosti potrebne tehnološke in komunikacijske opreme, pa tudi nezaupanja. S postavitvijo e-točk, e-knjižnic, e-šol ... si država prizadeva, da bi dostop do interneta zagotovila vsem državljanom.

Vsekakor pa je začetek dobre poti k modernizaciji uprave postavitve trdnih temeljev znotraj državne uprave. Šele, ko bo poslovanje znotraj le-te obrodilo zaupanje zaposlenih, bo napredek viden navzven. V ta namen je cilj uprave RS zagotoviti enotno opremo po delovnih mestih, povezati administrativne registre in uvesti aplikacije za skupne funkcije uprave po njenih delovnih področjih. Za doseg cilja je potrebna reorganizacija uprave in prenova poslovnih procesov. “Pri uvajanju e-uprave je največ pozornosti potrebno posvetiti reorganizaciji notranjih odnosov. Ne gre za tehnološke probleme, gre za nov pristop do izgradnje, virov in načrtovanja ter za novo delitev odgovornosti med državnimi organi.” (Avsec v: Svete in Pinterič, 2008, str. 274). Potreben je razvoj javne uprave,

razvoj njene konkurenčnosti, učinkovitejše izvajanje njenih nalog in nadzora nad njimi. Svete in Pinterič pravita tudi, da so potrebne korenite spremembe vodenja in organiziranja javnega sektorja, vključno s spremembo miselnosti in delovnih metod. Manj zbirokratizirana ter bolj demokratična uprava je cilj in hkrati tudi želja državljanov.

Svete in Pinterič omenjata tudi nekatere prednosti uvedbe elektronskega poslovanja: razbremenitev delavcev pri okencih, povečanje časovnih prihrankov, večja učinkovitost dela, večja natančnost pri opravljanju storitev, manj napak, večje število obravnavanih postopkov, večja preglednost poslovanja uprave. Na drugi strani pa obstaja možnost zmešnjave informacij, elektronske zlorabe, neosebni pristopov ...

Iz dejanskih potreb strank ter smernic in direktiv EU pri razvoju e-poslovanja javne uprave je nastal Akcijski načrt e-poslovanja javne uprave (v nadaljevanju AN SREP). Ta opredeljuje cilje, e-storitve in naloge vzpostavitve e-poslovanja javne uprave in določa mehanizme za izvajanje in spremljanje pripadajočih aktivnosti in projektov. Namen AN SREP je izvajanje uresničevanja ciljev, začrtanih v nacionalnih in mednarodnih pravnih podlagah, strateških politikah in dokumentih, kot je Strategija razvoja elektronskega poslovanja ter izmenjave podatkov iz uradnih evidenc, Slovenska izhodna strategija 2010-2013, cilji programske usmerjenega proračuna v okviru 12. delovne skupine (»E-upravljanje, informacijsko-komunikacijska infrastruktura in boljši predpisi«), Ministrske deklaracije EU za razvoj e-uprave do leta 2015, Strategija razvoja informacijske družbe Si2010, priporočila mednarodne Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), ocenjevanje stopnje razvitosti e-uprave, ki jo redno izvaja Evropska komisija in druge institucije. Aktivnosti na področju razvoja e-uprave so usklajene tudi z načrtom informatizacije in s Programom Vlade RS za odpravo administrativnih ovir in zmanjšanje administrativnih bremen za 25 % do leta 2012.

6.1.1 PORTAL E-UPRAVA

Elektronsko poslovanje državne uprave se odraža tudi prek Državnega portala e-uprava, ki omogoča dosegljivost informacij in storitev na enem mestu prek spleta ali mobilnega telefona, kadar koli in kjer koli, 24 ur na dan in vse dni v letu, in tako omogoča lažje poslovanje z državo. Državni portal uporabnikom omogoča, da lahko prek spletnega brskalnika na enem mestu enotno dostopajo do aplikacij in informacijskih sistemov. Delovanje e-uprave temelji na uporabi sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije in je usmerjeno h končnim uporabnikom. E-uprava nudi storitve za državljane, pravne osebe in javno upravo. Pri razvoju elektronskih storitev izhaja iz potreb uporabnikov, zapletene postopke pa poskuša prikazati v obliki življenjskih dogodkov, ki si smiselno sledijo. V posebnem podportalu, imenovanem elektronske storitve javne uprave, so na enem mestu zbrani vsi obrazci, ki uporabnikom omogočajo oddajo vlog ustreznemu organu. Namen portala je doseči večjo dostopnost, preglednost in kakovost storitev države za uporabnike ter boljšo učinkovitost dela.

Državni portal uporabnikom tudi omogoča, da si prek Moje e-uprave nekatere vsebine portala prilagodijo svojim željam. Za uporabo Moje e-uprave mora biti uporabnik najprej registriran z uporabniškim imenom in geslom ali kvalificiranim digitalnim potrdilom, s čimer mu je zagotovljeno legitimno in varno elektronsko poslovanje.

Portal e-uprava omogoča tudi dostop do različnih zbirk podatkov, uradnih evidenc in registrov. Organom javne uprave je prek elektronskega povezovanja uradnih evidenc in registrov omogočen večji nadzor in hitrejša izvedba upravnih postopkov ter hitrejša izdajanje potrdil in dokumentov. Povezovanje podatkov omogoča tudi obveščanje o poteku veljavnosti osebnih dokumentov, olajša izpolnjevanje elektronskih obrazcev ter omogoča vpogled v lastne osebne podatke.

7 PRAVNE PODLAGE IN STRATEŠKI DOKUMENTI

V skladu z Zakonom o državni upravi (ZDU-1) (Ur. list RS, št. 52/2002, spremembe: Ur. list RS, št. 56/2003, 83/2003-UPB1, 45/2004-ZdZPKG, 61/2004, 97/2004-UPB2, 123/2004, 24/2005-UPB3, 93/2005, 113/2005-UPB4, 126/2007-ZUP-E) ministrstvo, pristojno za upravo, zagotavlja centralno informacijsko-komunikacijsko infrastrukturo za elektronsko poslovanje državnih organov, javnih agencij, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in izvajalcev javnih pooblastil, razen namenske infrastrukture za namene zunanjih zadev, varnosti in obrambe države, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter potreb varnosti zračnega prometa. Centralna informacijsko-komunikacijska infrastruktura mora zlasti zagotavljati nemoteno elektronsko poslovanje organov med seboj in s strankami ter omogočati elektronske storitve v upravnih, sodnih in drugih uradnih postopkih.

Ministrstvo, pristojno za upravo, za potrebe državnih organov, javnih agencij, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in izvajalcev javnih pooblastil zagotavlja delovanje enotnega državnega portala e-uprava in centralnega sistema za sprejem vlog, vročanje in obveščanje. Enotni državni portal e-uprava je enotna vstopna točka za elektronsko posredovanje informacij javnega značaja in elektronske upravne, sodne in druge uradne ter druge javne storitve. Centralni informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje zagotavlja enoten sprejem elektronskih vlog in identifikacijo strank v upravnih, sodnih in drugih postopkih, elektronsko obveščanje strank, elektronsko izmenjavo podatkov med organi ter organi in strankami, elektronski vpogled v spise, potek postopka in dejanja v teh postopkih ter elektronsko vročanje dokumentov v teh postopkih.

Ministrstvo, pristojno za upravo, za potrebe državnih organov, javnih agencij, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in izvajalcev javnih pooblastil, razen posebne infrastrukture za namene zunanjih zadev, varnosti in obrambe države, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter potreb varnosti zračnega prometa, zagotavlja delovanje komunikacijskega omrežja JU in enotnega kontaktne centra kot enotne vstopne točke za telefonsko posredovanje informacij javnega značaja in telefonske upravne, sodne in druge uradne ter druge javne storitve.

Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (ZEPEP) (Ur. list RS, št. 57/2000, spremembe: Ur. list RS, št. 30/2001, 25/2004, 73/2004-ZN-C, 98/2004-UPB1, 61/2006-ZEPT) ureja elektronsko poslovanje, ki zajema poslovanje v elektronski obliki na daljavo z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije in uporabo elektronskega podpisa v pravnem prometu, kar vključuje tudi elektronsko poslovanje v sodnih, upravnih in drugih podobnih postopkih.

8 PREDSTAVITEV DELA MINISTRSTVA ZA KULTURO

Ministrstvo za kulturo opravlja upravne in strokovne naloge na področjih umetnosti, kulturne dediščine, medijev, evropskih zadev in mednarodnega sodelovanja, analiz, strategij in kulturnega sistema, kulturnih pravic manjšin, slovenskega jezika, državnih proslav in izvajanja evropske kohezijske politike. Inšpektorat RS za kulturo in medije je organ v sestavi ministrstva, ki izvaja nadzor nad izvajanjem določb zakona in podzakonskih aktov s področja kulture in medijev. Dejavnosti, ki se nanašajo na arhivsko dokumentarno gradivo, opravlja Arhiv RS, prav tako organ v sestavi.

Vsa zgoraj naštetá delovna področja razpolagajo z mnogimi aplikacijami, podatkovnimi bazami in registri, ki vsebujejo pomembne poslovne ali osebne podatke za stranke oz. državljane, predvsem pa podatke, s katerimi ministrstvo razpolaga v okviru svojih pristojnosti in jih izmenjuje ter ureja z drugimi državnimi organi.

8.1 E - POSLOVANJE MINISTRSTVA ZA KULTURO

Ministrstvo za kulturo je vključeno v omrežje državnih organov HKOM. Strežniška infrastruktura je virtualizirana. Ministrstvo za kulturo deluje na treh lokacijah, ki so medsebojno povezane z optičnim omrežjem.

Uradniki in ostali uslužbenci ministrstva uporabljajo elektronsko pošto, ki deluje v okolju LotusNotes, aplikacijo SPIS za evidenco dokumentarnega gradiva. Poleg tega uporabljajo še EU-portal (dokumenti EU), IPP (Informacijska podpora priprave predpisov), MFERAC (finance in kadrovska evidenca).

Ministrstvo za kulturo pri poslovanju vodi, ureja in uporablja tudi naslednje elektronske razvide, registre in evidence:

- register nepremične kulturne dediščine,
- register žive kulturne dediščine,
- razvid samozaposlenih v kulturi,
- evidenco javnih zavodov na področju kulture,
- evidenco pravnih oseb zasebnega prava v javnem interesu
- razvid prejemnikov republiške priznavalnine,
- razvid medijev,
- razvid samostojnih novinarjev,
- register tujih novinarjev,
- razvid muzejev.

Lokalne evidence:

- izvoz predmetov kulturne dediščine,
- spomeniško varstveni projekti,

- strokovni nazivi.

Ministrstvo za kulturo izvaja projekte, pri katerih pogosto sodelujejo tudi zunanji izvajalci, kot so javni zavodi, nevladne organizacije, samozaposlene osebe in mediji ter drugi ustvarjalci na področju kulture, ki pa zaradi tehničnih omejitev niso imeli neposrednega dostopa do tekočih in strukturiranih podatkov prek spleta. Vsa komunikacija in izmenjava informacij se je tako opravljala ročno, po klasični pošti, posledica česar so bili dolgotrajni postopki in neučinkovito delo. Zaposleni so pri poslovanju uporabljali nestandardizirano podatkovno zbirko in aplikacijo tipa uporabnik-strežnik, ki je zaposlenim na ministrstvu omogočala vpogled v evidenco. Klasična komunikacija je od strokovnih sodelavcev ministrstva pri komunikaciji z javnimi zavodi zahtevala ročno prepisovanje podatkov iz elektronskih sporočil in drugih virov in komuniciranje po klasični pošti. Poleg tega je bila aplikacija dostopna samo na določenih delovnih postajah, težave pa je povzročal tudi nepopoln podatkovni model, ki ni zadovoljeval vseh zahtev sodelavcev ministrstva.

Izboljšanje informacijske podpore odnosom med subjekti znotraj javne uprave (G2G) je hkrati tudi usmeritveni cilj e-uprave, ki predvideva doseganje informatizacije vseh tistih storitev, ki jih je ministrstvo do sedaj opravljalo po klasični poti. Cilj je doseči dvosmerno interakcijo in avtomatizirati sodelovanje med strokovnimi sodelavci Ministrstva za kulturo in odgovornimi osebami posameznih javnih zavodov.

Z vzpostavitvijo spletnega dostopa in uvedbo sodobne informacijske rešitve na podlagi Microsoftovih tehnologij se je avtomatiziralo sodelovanje med ministrstvom in javnimi zavodi, obenem pa se je izboljšala storilnost. Ministrstvo za kulturo z uspešno implementacijo rešitve sledi usmeritvenim cilju e-uprave, ki je povečati število storitev prek sodobnih elektronskih poti. Ključna pridobitev naj bi bilo povečanje storilnosti zaposlenih na Ministrstvu za kulturo, posledica tega pa naj bi bilo skrajšanje časa, potrebnega za sprejem in obdelavo odgovorov zunanjim izvajalcem z nekaj mesecev na vsega nekaj minut. S tem bi se povečala učinkovitost pravočasnega izvajanja in uresničevanja nalog Ministrstva za kulturo.

V nadaljevanju so opisane najbolj pogosto uporabljane aplikacije, ki jih strokovni sodelavci vsakodnevno uporabljajo pri poslovanju.

8.1.1 APLIKACIJA SPIS

Uvedba sistemov za elektronsko upravljanje dokumentov v javni upravi, ki sledi Strategiji razvoja elektronskega poslovanja od leta 2000 do 2004, se je začela z razvojem aplikacije SPIS (Slovenski Pisarniški Informacijski Sistem), ki temelji na okolju Lotus Notes. Okolje Lotus Notes je orodje za skupinsko delo, ki vključuje elektronsko pošto in druge aplikacije, ki zagotavljajo enotno delovno okolje javne uprave. Že leta 2000 je SPIS uporabljalo prek 3000 uslužbencev javne uprave na več kot 90 strežnikih, ki so vsebovali prek 5 milijonov dokumentov.

Ministrstvo za kulturo stalno tesno sledi razvoju elektronskega poslovanja in v ta namen SPIS uporablja že od leta 1996. Leta 2000 se je ministrstvo odločilo za nadgradnjo, prehod z verzije SPIS 1.3 na SPIS 4, in s tem pridobilo nove funkcionalnosti, kot so pretvorba dokumentov v elektronsko obliko in njihovo usmerjanje. Implementacija novega

sistema, katerega osnovna naloga je avtomatsko pisarniško poslovanje, je zahtevala tudi spremembe v samih postopkih in v načinu poslovanja ministrstva.

Aplikacija SPIS 4, ki je trenutno v uporabi, je modularno zasnovana aplikacija in predstavlja osredje elektronskega poslovanja organa.

Tako kot starejše aplikacije, tudi ta deluje v programskem okolju Lotus Notes. Zadeve in dokumenti se evidentirajo računalniško, evidence so na enem mestu. Zadeve in dokumenti so shranjeni organizirano, evidentiranje zadev in dokumentov je enostavno, evidence so urejene in pregledne, dokumenti so dostopni v skladu s pravicami uporabnikov. S tem je omogočena standardizacija in delna avtomatizacija delovnih procesov. Funkcije aplikacije so zasnovane tako, da poenostavljajo hranjenje in dostop do informacij, komuniciranje med uporabniki ter izvajanje poslovnega procesa.

Okolje Lotus Notes v aplikaciji Pošta večini uporabnikov na Ministrstvu za kulturo omogoča:

- delo z elektronsko pošto v okolju Lotus Notes,
- urejanje sporočila v okviru standardnih in lastnih map,
- organiziranje sestanka v okolju Lotus Notes,
- uporabo diskusije v okviru Lotus Notes,
- uporabo koledarja in rokovnika.

V najbolj skromni različici je aplikacija Pošta sestavljena iz naslednjih zbirk:

- vhodno-izhodni dokumenti,
- poštni nabiralnik,
- postopkovna zbirka,
- arhivska zbirka.

Poštni nabiralnik je zbirka, namenjena sprejemanju vhodnih sporočil, ki so bila poslana elektronsko. V zbirko lahko pošiljamo navadna elektronska sporočila ali posebej opremljene dokumente (z dodatnimi podatki). Iz te zbirke se prispeli dokumenti prenesejo v zbirko vhodno-izhodnih dokumentov zgolj na zahtevo.

Zbirka vhodno-izhodnih dokumentov predstavlja elektronsko glavno pisarno in je namenjena evidentiranju in usmerjanju vhodne pošte, odpremi izhodne pošte ter poročanju o vhodni in izhodni pošti za določeno časovno obdobje. Zbirka je povezana z eno ali več postopkovnimi ali dokumentnimi zbirkami v katere lahko usmerja vhodno pošto, ali pa procesira izhodne dokumente v teh zbirkah.

Evidenca in usmerjanje vhodne pošte vključuje:

- vpis evidenčnih podatkov za vhodni dokument,
- izbiro delovnega področja, kamor dokument sodi,
- iskanje zadeve (če v delovnem področju uporabljamo mape/zadeve),
- ustvarjanje nove zadeve,

- prepis dokumenta v zadevo.

Odprema izhodne pošte vključuje:

- vpis dodatnih podatkov (poštnina, teža),
- tiskanje (dokument, nalepke, ovojnice),
- odpremo,
- elektronsko pošiljanje,
- vpis podatkov o prispelih povratnicah.

Postopkovna zbirka je namenjena evidentiranju, pripravi in obravnavi dokumentov, ki jih organ javne uprave prejme ali ustvari med reševanjem svojih zadev. Dokumenti so organizirani v zadeve in podzadeve.

Zbirka omogoča še:

- pripravo in odpremo dokumentov,
- elektronsko pošiljanje in sprejemanje dokumentov,
- spremljanje postopkov,
- arhiviranje.

Arhivska zbirka je namenjena hranjenju rešenih zadev ter pripadajočih dokumentov in obrazcev. Uporabniki imajo glede na nivo pristopnih pravic, uporabniška pooblastila ter vsebino signirnega načrta dostop do omejene količine podatkov. V zbirko se zadeve z dokumenti prenašajo na zahtevo zaposlenih v glavni pisarni. Zbirka je logično razdeljena na tekočo in stalno zbirko, omogoča pa pregled trajnega in arhivskega gradiva.

Aplikacija omogoča enostavno prilagajanje zbirk postopkom in s tem načinu dela, ki poteka v posameznem organu javne uprave. Obenem je povezljiva, zato je postopkovna zbirka lahko tudi poljubna druga aplikacija, v katero se uvrščajo prispeli dokumenti ali pa iz nje izhajajo.

8.1.2 SPLETNA APLIKACIJA MINISTRSTVA ZA KULTURO (SAMK) OZIROMA UPORABNIŠKA DOKUMENTACIJA E-KULTURA

Spletna aplikacija Ministrstva za kulturo (SAMK) je namenjena vodenju evidence javnih zavodov in razvida samozaposlenih na področju kulture ter interakciji med Ministrstvom za kulturo in omenjenimi izvajalci na področju kulture. Strokovno delo uslužbencev ministrstva je lahko zagotovljeno le, če imajo pri svojem delu na voljo tekoče, dobro strukturirane in lahko dosegljive podatke.

Uporabniška dokumentacija predstavlja navodila za uporabnike sistema www.ekultura.gov.si. Uporabniku nudi pregled posameznih funkcionalnostnih oblik sistema ter akcij, ki jih uporabnik lahko izvaja.

Evidenci sta dostopni zunanjim in notranjim uporabnikom. Zunanji uporabniki imajo dostop do svojih podatkov, notranji uporabniki pa do podatkov dostopajo različno, glede na pravice, ki so odvisne od vsebine njihovega dela. Samozaposleni dostopajo z veljavnim kvalificiranim digitalnim potrdilom.

Sistem ponuja javnim zavodom na področju kulture poleg osnovnih podatkov o javnem zavodu, organizacijskih enotah, dejavnostih, direktorjih, sistemizaciji in svetih zavodov, tudi elektronsko pot pošiljanja poslovnih poročil.

Namen »spletne aplikacije za evidenco javnih zavodov na področju kulture« je povečati učinkovitost pravočasnega izvajanja in uresničevanja nalog Ministrstva za kulturo (npr. poročila: letno, statistično, finančno) ter javnim zavodom omogočiti, da se ukvarjajo s svojo primarno dejavnostjo in za potrebe posredovanja informacij in zahtevkov na krovno ministrstvo uporabijo enostaven, hitrejši in sodobnejši način izmenjave podatkov.

Cilj projekta je dvosmerna interakcija: omogočeno je izpolnjevanje obrazcev ali vloge prek interneta kar vključuje tudi avtentikacijo. Z izpolnjenim obrazcem ali vlogo se prek interneta sproži določena storitev ali opravilo.

Uspešna vzpostavitev spletne aplikacije za podporo izmenjave podatkov med ministrstvom in javnimi zavodi na področju kulture vodi v postopno izgrajevanje portala za podporo vseh funkcij ministrstva za kulturo, ki se začnejo z mrežo javnih zavodov, nadaljujejo pa z ostalimi podporami informacijami s področja kulture (mediji, novinarji, samozaposleni ...).

Evidenca samozaposlenih na področju kulture omogoča vodenje razvida samozaposlenih na področju kulture, spreminjanje stanj, poročanje Davčni upravi Republike Slovenije in generiranje plačilnih odredb za Ministrstvo za finance.

Spletna aplikacija ministrstva je povezana z DURSom za oddajo obračunov prispevkov samozaposlenih v kulturi in z MFERACom za plačilo prispevkov ter s SURSom za podatke iz letnih poročil javnih zavodov.

8.1.3 SLOVENSKI REGISTER NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

Slovenski register nepremične kulturne dediščine je eden najsodobnejših in najbolj celovitih registrov dediščine v Evropi. Ministrstvo za kulturo ga vzdržuje v sklopu elektronskega poslovanja na področju varstva nepremične kulturne dediščine.

Register nepremične kulturne dediščine je osrednja zbirka podatkov o nepremični kulturni dediščini na območju Republike Slovenije. Glavni namen registra je informacijska podpora varstvu kulturne dediščine. V register so vpisane vse enote nepremične kulturne dediščine ne glede na zvrst (tip), obseg, lastništvo ali varstveni status enote. Začetki razvoja sistema registra nepremične kulturne dediščine segajo v leto 1991. Vpis v register se opravi na podlagi predlogov za vpis, ki jih pripravljajo konservatorji pristojnih območnih enot Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Vodenje registra je od začetka in v celoti elektronsko podprto. Sistem se razvija postopno. S spremembami zakonodaje varstva dediščine se nadgrajuje in posodablja tudi register. Njegov osnovni koncept, izdelan na podlagi pravilnika iz leta 1995, je ostal praktično nespremenjen. V letu 2002 je bil register vsebinsko dopolnjen in nadgrajen z zbirkama varstvenih podatkov in dokumentov. Zadnja večja sprememba je pravilnik iz leta 2009; register nepremične kulturne dediščine vsebinsko dopolnjuje in ga dodatno prilagaja najnovejšim trendom digitalizacije, hkrati pa širi pojem in izkušnje z nepremične še na živo in premično dediščino.

Opis enote dediščine v registru je "osebna izkaznica" enote dediščine in vsebuje osnovne podatke o enoti dediščine. Zaradi vpetosti dediščine v prostor je pri zbiranju, obdelavi in uporabi podatkov o kulturni dediščini ključnega pomena uporaba tehnologije GIS. Zato register poleg opisnih podatkov za vsako enoto vsebuje tudi geolokacijske podatke (centroid in območje enote). Z vpisom enota dediščine dobi evidenčno številko dediščine (EŠD), ki enoto enolično identificira in se uporablja v vseh postopkih varstva (evidentiranje, dokumentiranje, razglašanje kulturnih spomenikov, varstvo v prostorskih aktih, izdajanje kulturnovarstvenih aktov, financiranje ...).

Podatki registra so javni. Dostopnost je zagotovljena z objavo registra na svetovnem spletu in s posredovanjem digitalnih podatkov registra na podlagi posebnih dogovorov, ki se sklepajo predvsem za potrebe vključevanja dediščine v prostorsko načrtovanje. Osnovni spletni pregledovalnik na naslovu <http://rkd.situla.org> je javno dostopen od leta 2003. Od leta 2008 je register na spletu dostopen v obliki interaktivne karte (<http://giskd.situla.org>), ki omogoča dostop do opisnih in geolokacijskih podatkov registra. V letu 2009 je bila spletna aplikacija posodobljena in dopolnjena z možnostjo pregledovanja geolociranega Franciscejskega katastra, ki omogoča neposredno primerjavo zgodovinskega stanja prostora s sedanjim stanjem, in s časovnico, ki daje boljši pregled nad dediščino v prostoru in času.

Podatki registra so v obliki pravnih režimov varstva dediščine od leta 2009 dostopni za potrebe prostorskega načrtovanja in posegov v prostor (<http://evrd.situla.org>).

8.1.4 MFERAC

MFERAC je enoten računovodski sistem, katerega začetki segajo v leto 1996, prvi uporabniki pa so ga začeli uporabljati 1998. Sistem podpira poslovanje neposrednih proračunskih uporabnikov na finančnem, računovodskem in plačno-kadrovskem področju. Aplikacija je od začetne izgradnje stalno vzdrževana in ažurno usklajena skladno z novimi potrebami in spremembami zakonodaje ter spremembami tehnologij.

Za delovanje sistema je pomembna tudi infrastruktura, tj. strojna, komunikacijska in sistemska programska oprema, ki jo za večino proračunskih uporabnikov zagotavlja Ministrstvo za finance, ki vodi računovodstvo ostalim resornim ministrstvom, razen večjim - Ministrstvu za notranje zadeve in Ministrstvu za obrambo, ki imata lastni postavitvi sistema. V prihodnjem letu bodo v sistem MFERAC vključeni še posredni uporabniki proračuna, torej javni zavodi, skladi in agencije.

Širi se obseg funkcionalnosti, ki jih podpira, s tem pa tudi krog uporabnikov. Sistem MFERAC sestavljajo:

- programska oprema – nabor vseh aplikacij sistema,
- postopki vzdrževanja in razvoja programske opreme v okviru projekta,
- postopki upravljanja in podpore uporabnikom,
- organizacija in izvedba izobraževanje.

Aplikacija MFERAC omogoča več nalog, kot so predobremenitve pogodb, vpisovanje računov, kadrovska evidenca in stroški dela ...

Kljub aplikaciji MFERAC pa svetovalci Ministrstva za kulturo in ostalih ministrstev, katerim Ministrstvo za finance vodi računovodstvo, temu posredujejo vse obračune in računovodske izkaze tudi v fizični obliki.

8.1.5 SPLETNA APLIKACIJA SAPPRA

Spletna aplikacija SAPPRA je namenjena neposrednim uporabnikom državnega proračuna za pripravo proračuna, razne analize ter pripravo obrazložitve zaključnega računa proračuna.

Aplikacijo SAPPRA sestavljajo moduli:

- Priprava državnega proračuna: za posredovanje finančnih načrtov proračunskih uporabnikov skupaj z obrazložitvami.
- Priprava zaključnega računa: za posredovanje obrazložitve zaključnega računa proračuna.
- Realizacija državnega proračuna: za razne analize v postopku priprave proračuna in med letom.
- Realizacija državnega proračuna - Načrt razvojnih programov: za razne analize podatkov iz načrta razvojnih programov v postopku priprave proračuna in med letom.
- Šifranti: pregled šifrantov, ki se uporabljajo pri pripravi državnega proračuna.

Dostop do spletne aplikacije SAPPRA je zavarovan s sistemom uporabniških imen in gesel in je omogočen le registriranim uporabnikom aplikacije.

8.1.6 INFORMACIJSKA PODPORA POSTOPKOM PRIPRAVE PREDPISOV

Informacijska podpora postopkom priprave predpisov (zbirka IPP) podpira postopke v okviru sprejema nekega predpisa. Aplikacija je ena redkih, ki omogoča izvedbo celotnega postopka prek elektronskih kanalov. IPP omogoča, da se v vseh resorjih, ki so vključeni v proces priprave in sprejemanja predpisov, posluje na enoten način, znotraj enega samega informacijskega sistema, ki omogoča elektronsko izmenjavo dokumentov (tudi elektronsko podpisovanje), medresorsko usklajevanje, usklajevanje s službo vlade za zakonodajo, objavo v Uradnem listu RS ter sodelovanje javnosti v procesu prek spletnega pod-portala e-demokracija. Tako se pot vsakega posameznega predpisa spremlja od planiranja do sprejetja in prenehanja veljavnosti (celoten življenjski cikel predpisa). Ob tem je zaradi povezave zalednega sistema informacijske podpore postopka priprave predpisov na spletnem portalu e-demokracija omogočeno enostavno spremljanje veljavne zakonodaje in zakonodaje v fazi priprave na enem mestu, kar je za uporabnike izrednega pomena. Slovenija je s tem ena redkih držav, ki ima zakonodajni postopek urejen enotno in celovito, vključno s sodelovanjem javnosti, ki je zelo poudarjeno tudi na nivoju EU.

Aplikacija je zasnovana v smislu življenjskih situacij, zato se načrtovan predpis kreira glede na področje življenjske situacije na katero bo vplival. Izbira ustreznih življenjskih dogodkov je zelo pomembna, ker vpliva na to, s katerimi dogodki na portalu e-uprava se bo predpis v procesu nastajanja in tudi v celotnem obdobju veljave povezoval. Pri

celotnem postopku je izredno pomembna prav objava predloga sprejema predpisa na spletni strani e-demokracija, kjer se prikazuje program dela vlade. Tako se državljanom omogoči spremljanje postopka, pridobitev osnovnih informacij o predpisu ter podajanje komentarjev, hkrati pa je izpolnjeno načelo sodelovanja z javnostmi v postopku priprave predpisov, kot je to določeno v 3. točki 10. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ-UPB2, Uradni list RS, št. 51/2006, ZDavP-2).

Predpis v določenem roku potrdijo pristojne osebe, najprej znotraj organa, ki predpis podaja v obravnavo, nato se ga posreduje predstavnikom ključnih javnosti (zbornice, občine, društva, sindikati ...) ter določenim organom, ki so tako ali drugače neposredno vpleteni v izvajanje nastajajočega predpisa oz. bo imelo izvajanje bodočega predpisa neposredne učinke na njihovem delovnem področju. O zaključku podaje vsakega posameznega internega mnenja je prek elektronske pošte obveščen pripravljavec oz. predlagatelj predloga predpisa, ki predlog po potrebi nadalje posreduje pristojnim področnim svetovalcem v ponovno obravnavo. Tako je predlog predpisa notranje usklajen.

Skladno z določili Poslovnika vlade, ki v 8. členu nalaga vsem ministrstvom in službam vlade spremljanje predlogov predpisov z vidika njim lastnega resorja, so v proces medresorskega usklajevanja vključena vsa ministrstva in vladne službe. Gradivo, ki se pošlje v medresorsko usklajevanje, obsega poleg samega osnutka tudi informacije, kot jih predvidevata poslovnik vlade ter navodilo generalnega sekretarja za jedro gradiva pripravljenega za vladno obravnavo. Prav tako se vključi tudi dodatne dokumente, ki podajajo morebitne dodatne informacije v obliki analiz, anket, ipd. Predpis v fazi osnutka je treba objaviti tudi na straneh e-demokracije, razen v primeru izjem, navedenih v 9. členu poslovnika.

Predhodno usklajevanje znotraj IPP postopka omogoča, da pripravljavec dokumenta lahko pošlje dokument v vednost naslovniku po ostalih klasičnih načinih odpreme, kot jih nudi aplikacija SPIS 4.

9 POSTAVITEV HIPOTEZ

Ob vsakodnevnih pogovorih s sodelavci glede elektronskega poslovanja na ministrstvu, se pogosto zastavlja vprašanje smiselnosti uporabe ponujenih aplikacij, saj se skozi postopke vodenja zadev nemalokrat izkaže, da aplikacije ne izpolnjujejo obljubljenih ali bolje rečeno želenih lastnosti, ki bi dejansko omogočale skrajšan postopek in bi zagotavljale dostopnost do zadostne količine potrebnih informacij. Ob delu se pojavlja tudi podvajanje dela, kar vsekakor ni cilj uvedbe e-poslovanja.

Vsi ti argumenti ponujajo teze, ki niso ravno v prid spodbujanju uporabe e-poslovanja na Ministrstvu za kulturo:

- Uporaba e-poslovanja ne omogoča hitrejšega poteka delovnih procesov pri odločanju svetovalcev in ne omogoča enostavnejšega vodenja postopkov.
- Uporaba e-poslovanja ne pripomore k večji dostopnosti do podatkov in informacij, potrebnih pri odločanju svetovalcev.

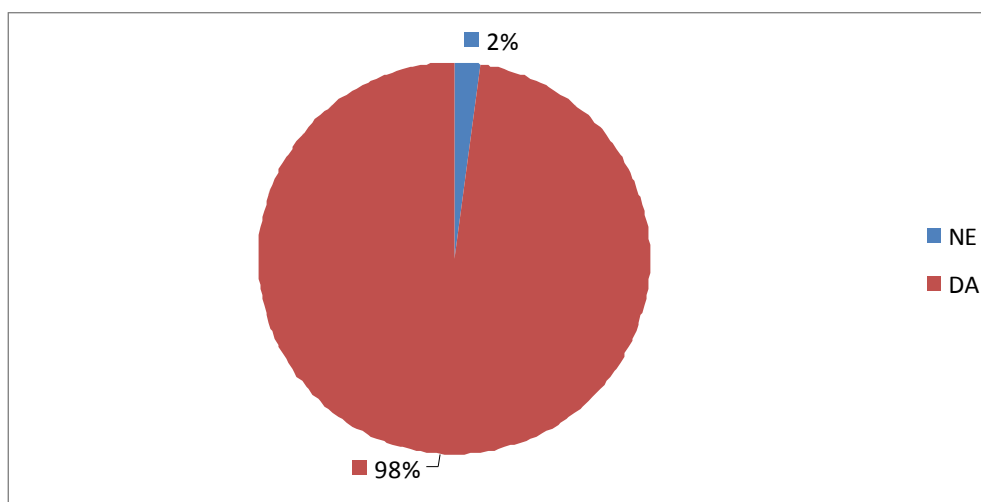
Hipoteze smo skušali potrditi z izvedbo in analizo ankete.

Anketni vprašalnik smo razdelili vsem zaposlenim na Ministrstvu za kulturo, to je 142 zaposlenim. Na vprašalnik se je odzvalo 45 oseb, kar predstavlja 31,69 % vseh zaposlenih.

V prvem sklopu vprašanj nas je zanimala splošna uporaba aplikacij pri samem delu, zadovoljstvo s ponujenimi aplikacijami, pogostost uporabe posamezne aplikacije, koliko so aplikacije v pomoč pri delu, ali so skrajšale potek dela, ali je uporaba spletnih aplikacij oz. e-poslovanje na ministrstvu povzročila reorganizacijo ali prerazporeditev dela in ali so za njihovo uporabo uporabniki dovolj usposobljeni.

Na vprašanje »Ali je pri vašem delu uporaba aplikacij, ki podpirajo e-poslovanje Ministrstva za kulturo nujna?« je dogovorilo vseh 45 zaposlenih. Za 98 % anketirancev je uporaba aplikacij, ki podpirajo e-poslovanje Ministrstva za kulturo nujna, za ostala 2 % ne. Ta 2 % predstavlja anketiranka, stara od 30 do 39 let, ki je na ministrstvu zaposlena 6 do 10 let in ima srednješolsko izobrazbo. Kljub temu, da uporaba aplikacij, ki podpirajo e-poslovanje ministrstva, pri delu anketiranke ni nujna, le-ta nadalje navaja, da pozna aplikaciji SPIS 4 in LN – pošto, zelo dobro pozna aplikacijo MFERAC, edina aplikacija, ki je ne pozna, je SAPPra. Zanimivo je tudi dejstvo, ki ga pokaže nadaljnja analiza konkretne ankete, da anketiranka pri delu dnevno uporablja aplikacije SPIS 4, LN – pošto in MFERAC. Anketiranka v anketi navaja še, da podpora e-poslovanju na Ministrstvu za kulturo ni zadostna. Anketiranka v prostem času uporablja tudi internet, elektronsko pošto, kupuje prek spleta, uporablja elektronsko bančništvo in ima digitalno potrdilo. Iz vsega navedenega bi lahko sklepali, da je delo anketiranke morda na vodstvenem delovnem mestu in ji vse potrebno za poslovanje ureja tajnica, ki pri delu dnevno uporablja aplikacije, ki podpirajo e-poslovanje na Ministrstvu za kulturo. Vendar izobrazba anketiranke ne dopušča takega položaja. V kolikor vsi podatki konkretne ankete resnično držijo, je težko oziroma nemogoče opredeliti navedbo, da delo anketiranke ne zahteva uporabe aplikacij, ki podpirajo e-poslovanje.

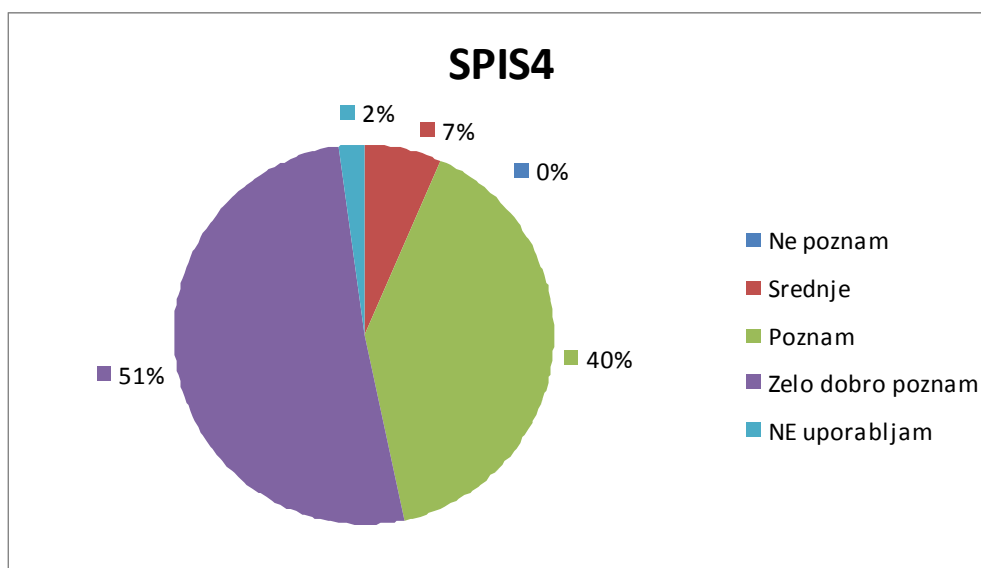
Grafikon 1: Nujnost uporabe aplikacij, N = 45

Vir: lasten

Na vprašanje »Poznate aplikacije, ki jih Ministrstvo za kulturo oz. Ministrstvo za javno upravo zagotavlja za e-poslovanje ministrstva?« je 51 % anketiranih odgovorilo, da zelo dobro pozna aplikacijo SPIS 4, 40 % anketiranih aplikacijo pozna dobro, 7 % anketiranih srednje dobro pozna aplikacijo, 2 % anketiranih pa aplikacije ne pozna.

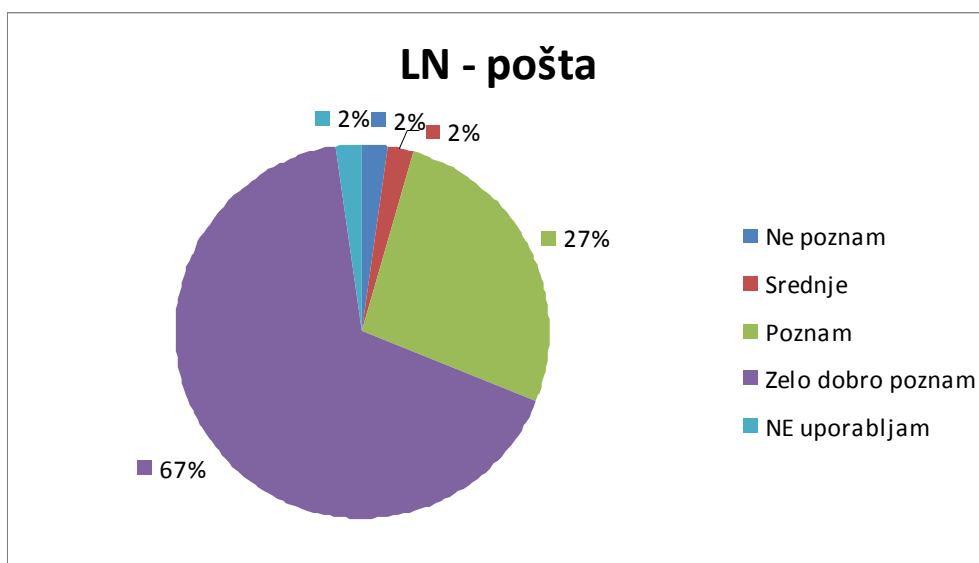
Grafikon 2: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo SPIS 4, N = 45

Vir: lasten

Elektronsko pošto v okviru aplikacije Lotus Notes zelo dobro pozna 67 % anketiranih, 27 % aplikacijo pozna, 2 % aplikacijo pozna srednje, 2 % anketiranih aplikacije ne pozna, 2 % anketiranih pa aplikacije sploh ne uporablja.

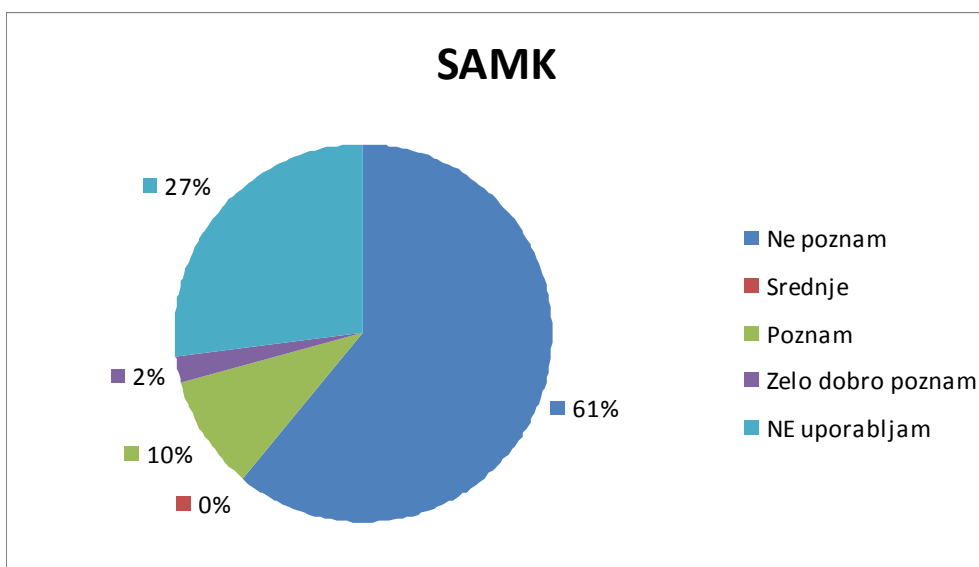
Grafikon 3: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo LN – pošta, N = 45

Vir: lasten

61 % anketiranih aplikacije SAMK ne pozna, 27 % anketiranih pa aplikacije niti ne uporablja. 10 % anketiranih aplikacijo pozna, samo 2 % anketiranih pa aplikacijo zelo dobro pozna. Na vprašanje niso odgovarjali 4 anketirani.

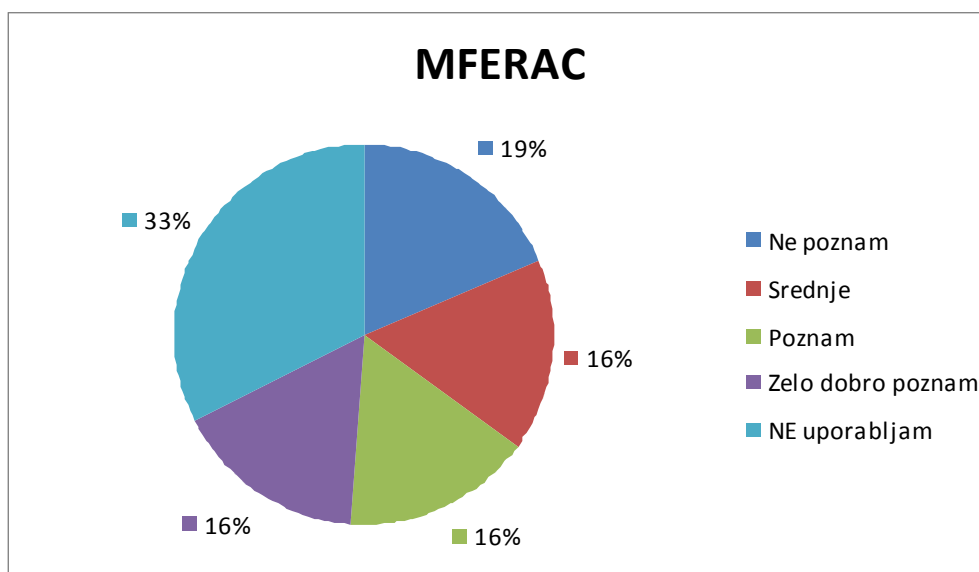
Grafikon 4: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo SAMK, N = 41

Vir: lasten

Aplikacijo MFERAC pozna 48 % anketiranih (16 % anketiranih jo pozna zelo dobro, 16 % jo pozna dobro in prav tako 16 % jo pozna srednje dobro). Aplikacije ne pozna 19 % anketiranih, 33 % aplikacije ne uporablja. Na vprašanje nista odgovorila 2 anketiranca.

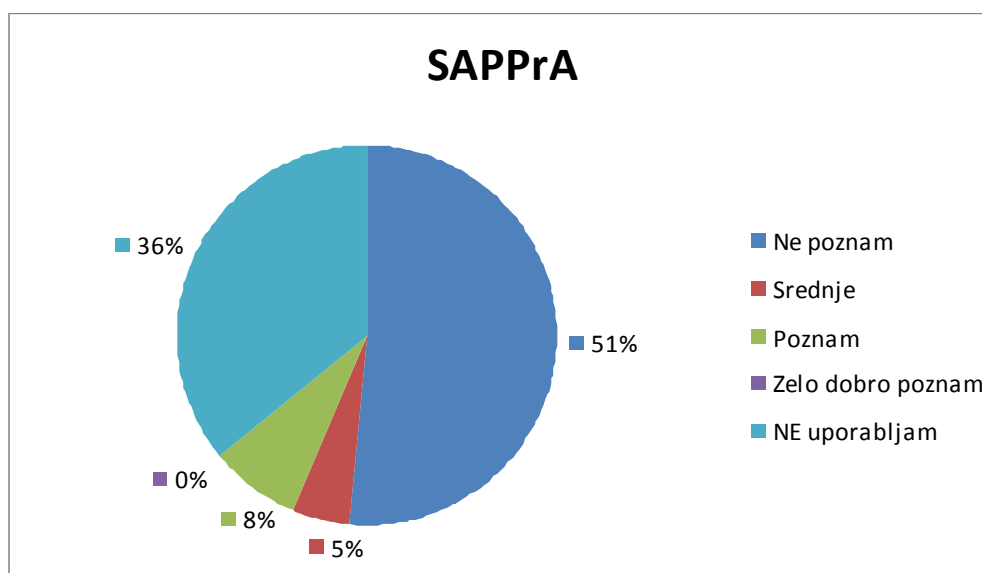
Grafikon 5: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo MFERAC, N = 43

Vir: lasten

Aplikacije SAPPrA ne pozna 51 % anketiranih. Aplikacijo pozna 13 % anketiranih (5 % jo pozna srednje dobro, 8 % jo pozna). Aplikacije ne uporablja 36 % anketiranih, 6 anketiranih na vprašanje ni odgovarjalo.

Grafikon 6: Odstotek seznanjenosti z aplikacijo SAPPrA, N = 39

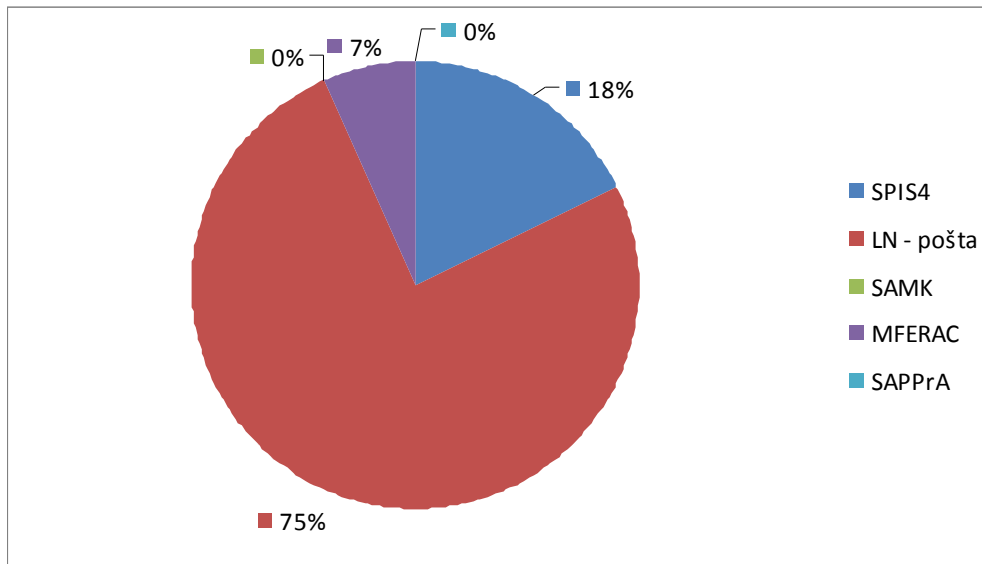

Vir: lasten

Na vprašanje »Katero aplikacijo uporabljate najpogosteje?« je odgovorilo vseh 45 anketirancev. Uporaba elektronske pošte je najpogostejša pri 75 % vseh, ki so na vprašanje odgovorili, naslednja najpogosteje uporabljena je aplikacija SPIS 4, ki jo

uporablja 18 % anketiranih. Aplikacijo MFERAC najpogosteje uporablja 7 % vseh, ki so odgovorili na vprašanje.

Grafikon 7: Pogostost uporabe aplikacij, N =45

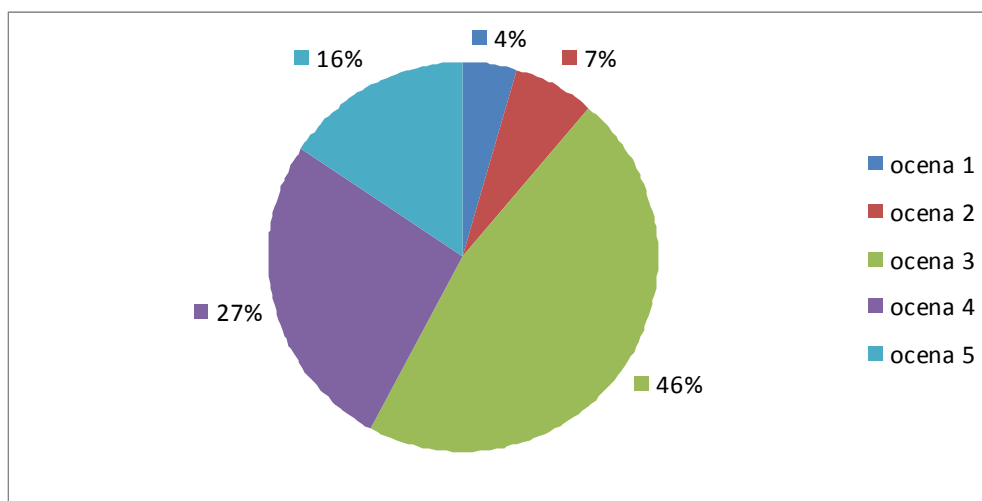

Vir: lasten

Na vprašanje »Ali menite, da vam je delodajalec zagotovil dovolj usposabljanj za uporabo tehnologij in postopkov, ki jih zahteva e-poslovanje?« pri čemer ocena 1 pomeni – premalo, ocena 5 pa – dovolj, je odgovorilo vseh 45 anketiranih.

Da je zagotovljenih dovolj usposabljanj meni 73 % anketiranih, saj so na vprašanje odgovorili z oceno 3 ali 4. Z najvišjo oceno 5 je odgovorilo 16 % anketiranih. Da je usposabljanj premalo pa misli 11 % anketiranih, ki so označili odgovor 1 ali 2. Zanimiv je podatek, da se zdi obseg usposabljanj prenizek anketiranim v starostni skupini do 29 let in v skupini od 30 do 39 let. Iz tega lahko sklepamo, da bi se bili anketiranci iz teh dveh starostnih skupin pripravljene še dodatno izpopolnjevati in izobraževati. Z najvišjo oceno (5 – dovolj) so obseg usposabljanj ocenili anketirani v starostni skupini od 40 do 49 let in trije anketirani iz starostne skupine 50 do 59 let. Na podlagi ugotovljenega bi lahko sklepali, da so ti anketirani izkušenejši ali pa tudi, da je tema dvema starostnima skupinama odveč vsakršno dodatno usposabljanje.

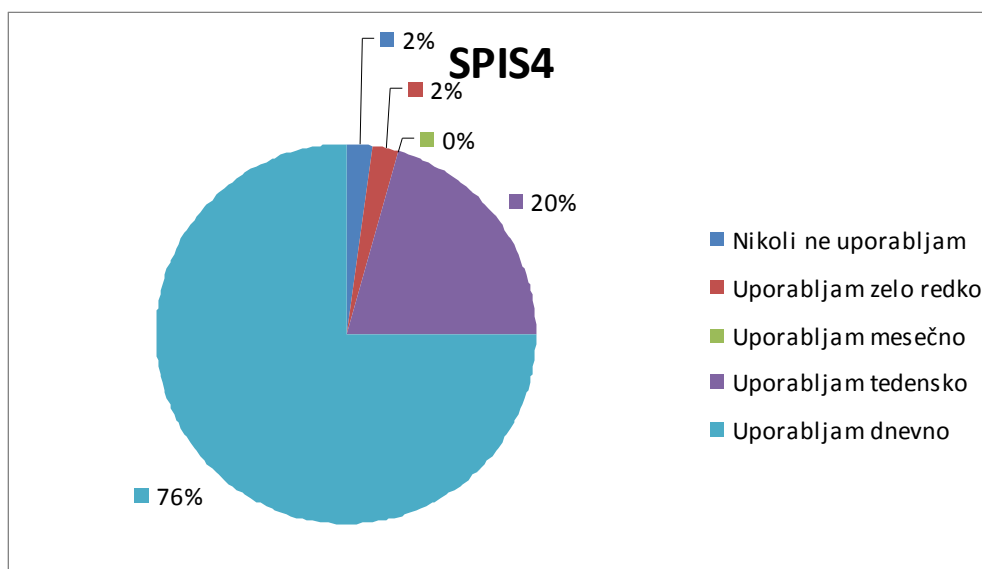
Grafikon 8: Zadovoljstvo z obsegom organiziranih usposabljanj, N = 45

Vir: lasten

Analiza vprašanja »Kako pogosto pri delu uporabljate katero od aplikacij?« je pokazala, da 76 % anketiranih dnevno uporablja SPIS 4, 20 % vseh vprašanih jih aplikacijo uporablja tedensko, 2 % anketiranih jo uporablja zelo redko in 2 % anketiranih nikoli. Na vprašanje ni odgovorila 1 oseba.

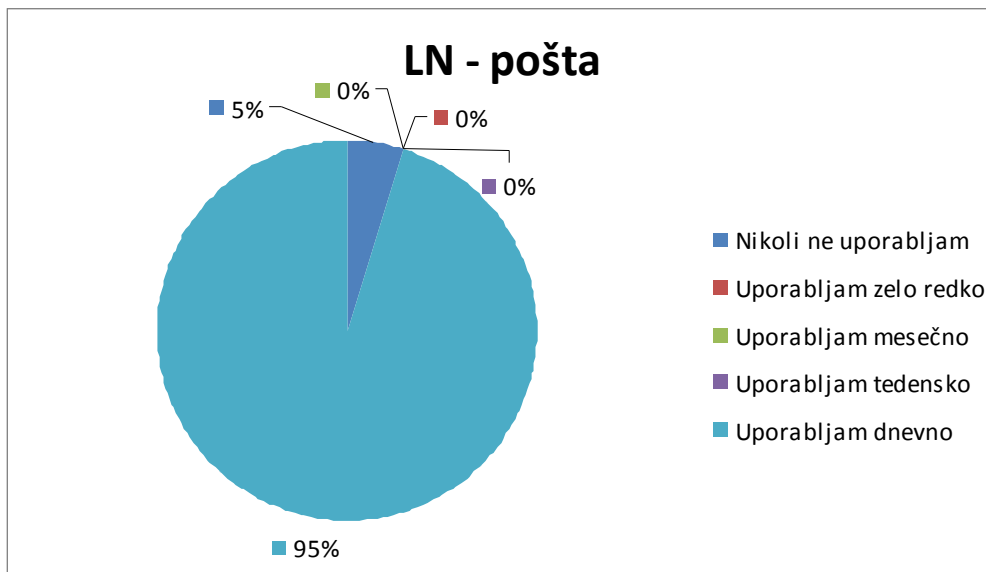
Grafikon 9: Pogostost uporabe aplikacije SPIS 4, N = 44

Vir: lasten

95 % vseh anketiranih vsakodnevno uporablja tudi elektronsko pošto v aplikaciji Lotus Notes, 5 % vprašanih je ne uporablja nikoli. Na vprašanje nista odgovorili 2 osebi.

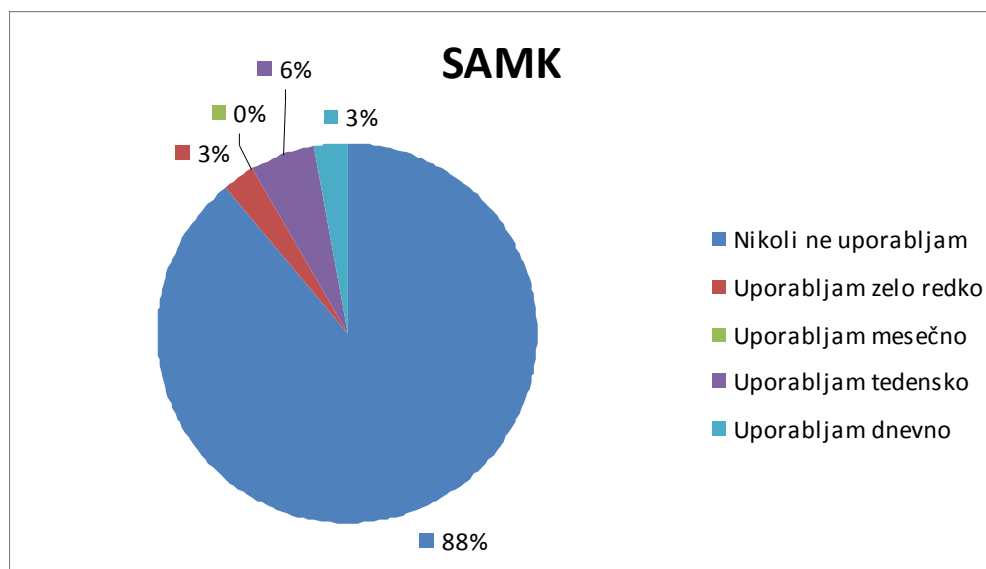
Grafikon 10: Pogostost uporabe aplikacije LN - pošta, N = 43

Vir: lasten

Aplikacije SAMK ne uporablja kar 88 % vseh vprašanih, 2 % anketiranih jo uporablja zelo redko, 6 % vprašanih jo uporabljata tedensko in 2 % vprašanih vsakodnevno. Na to vprašanje ni odgovarjalo 9 anketirancev.

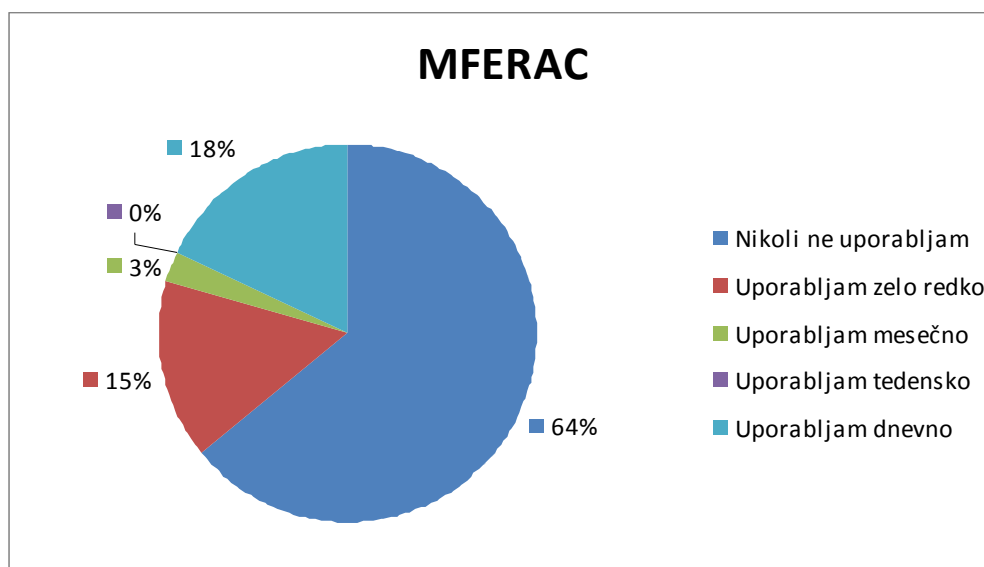
Grafikon 11: Pogostost uporabe aplikacije SAMK, N = 36

Vir: lasten

64 % vseh anketiranih nikoli ne uporablja aplikacije MFERAC, 15 % vprašanih jo uporablja zelo redko in 18 % anketiranih vsakodnevno, 2 % anketiranih pa jo uporablja mesečno. Na vprašanje ni odgovorilo 6 anketirancev.

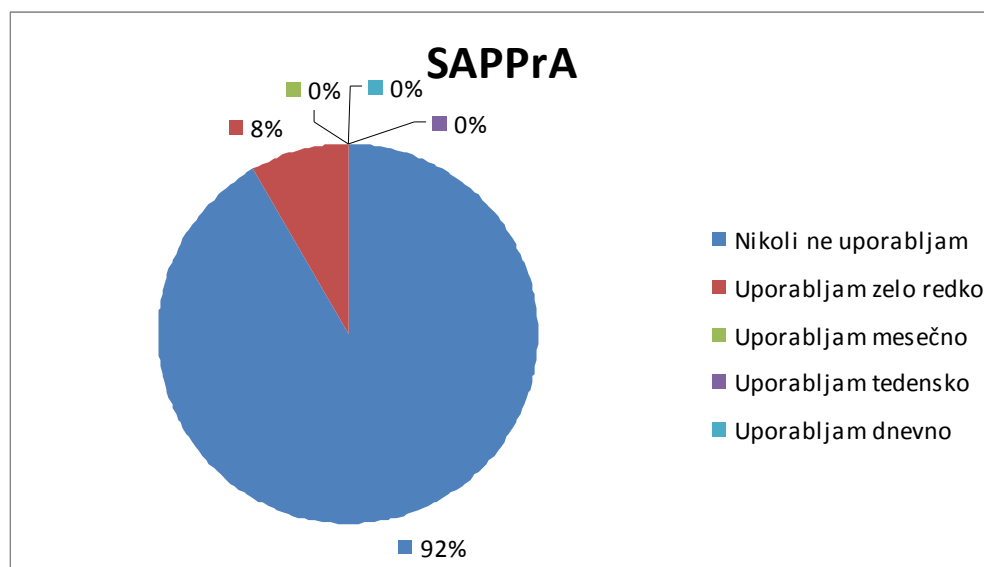
Grafikon 12: Pogostost uporabe aplikacije MFERAC, N = 39

Vir: lasten

Aplikacije SAPPra nikoli ne uporablja 92 % anketiranih, 8 % od vseh anketiranih pa jo uporablja zelo redko. Na vprašanje ni odgovarjalo 9 anketirancev.

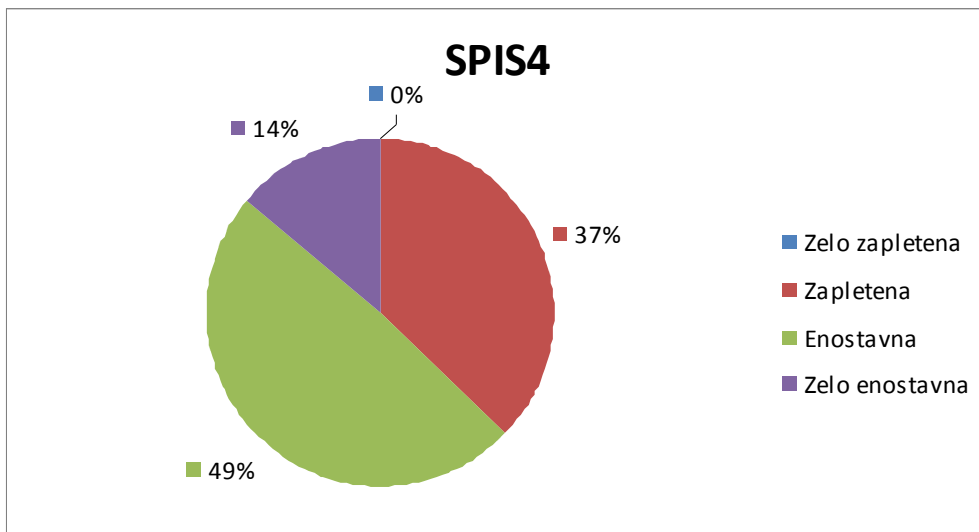
Grafikon 13: Pogostost uporabe aplikacije SAPPra, N = 36

Vir: lasten

Na vprašanje »Kakšne se vam zdijo aplikacije glede uporabe?« 49 % od vseh, ki so odgovarjali na vprašanje, meni, da je uporaba aplikacije SPIS 4 enostavna, 14 % anketirancev se zdi uporaba zelo enostavna 37 % od vseh anketiranih meni, da je uporaba te aplikacije zapletena. Na vprašanje nista odgovorila 2 anketiranca.

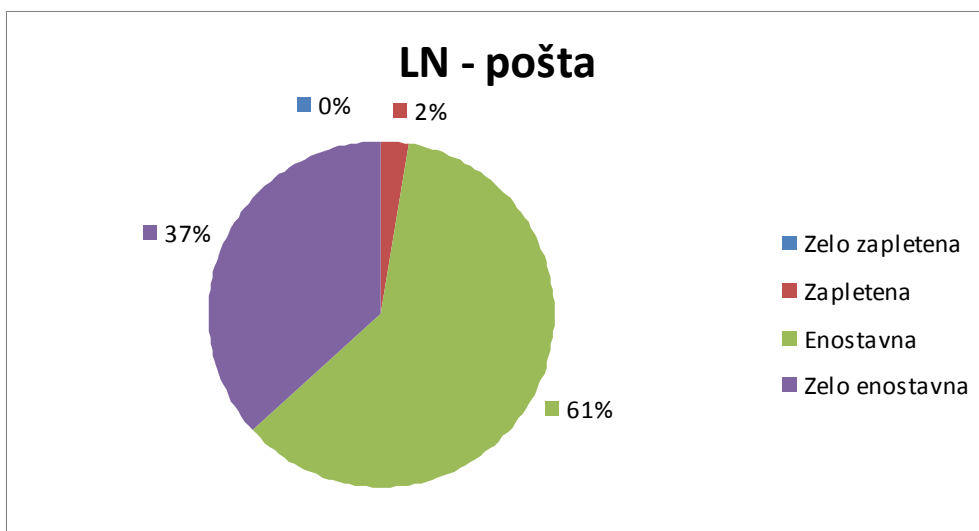
Grafikon 14: Uporabnost aplikacije SPIS 4, N = 43

Vir: lasten

61 % anketiranih se zdi uporaba elektronske pošte v aplikaciji Lotus Notes enostavna, 37 % anketiranim se zdi uporaba zelo enostavna, 2 % anketiranih pa menita, da je zapletena. Na vprašanje niso odgovarjali 4 anketiranci.

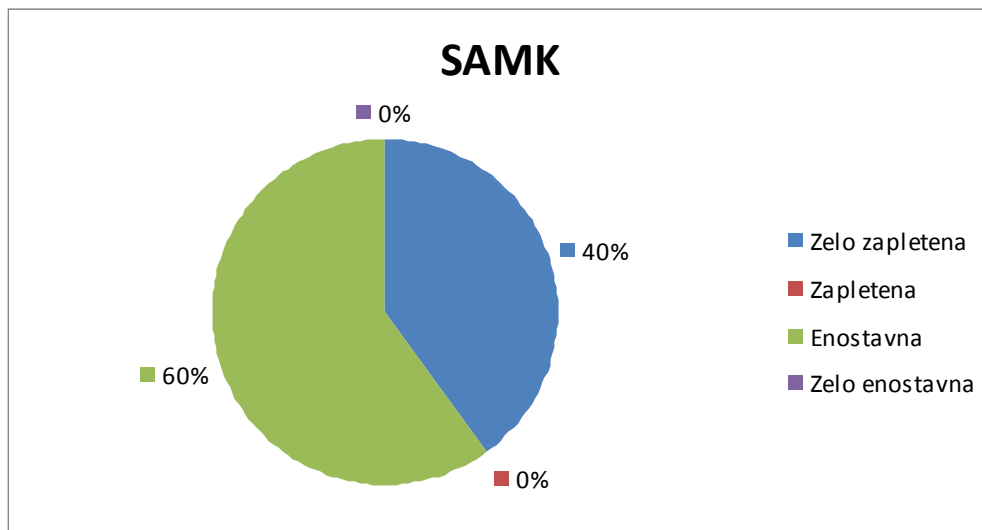
Grafikon 15: Uporabnost aplikacije LN – pošta, N = 41

Vir: lasten

60 % od vseh, ki so na vprašanje odgovarjali, se zdi uporaba aplikacije SAMK enostavna in 40 % zelo zapletena. 40 anketirancev na vprašanje ni odgovarjalo.

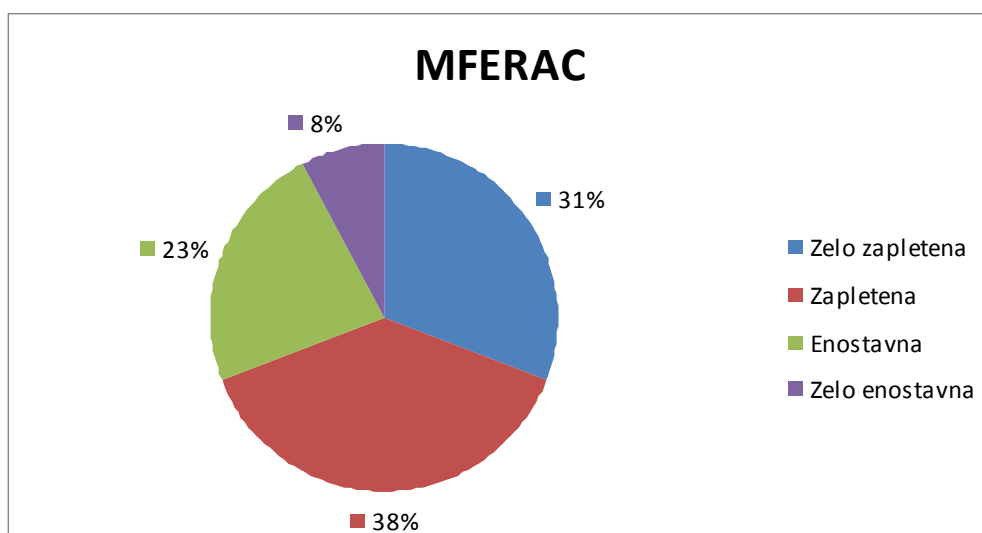
Grafikon 16: Uporabnost aplikacije SAMK, N = 5

Vir: lasten

Uporaba aplikacije MFERAC se 38 % vseh anketiranih zdi zapletena, 31 % zelo zapletena, 23 % se zdi enostavna in 8 % zelo enostavna. Na vprašanje ni odgovarjalo 32 od vseh vprašanih.

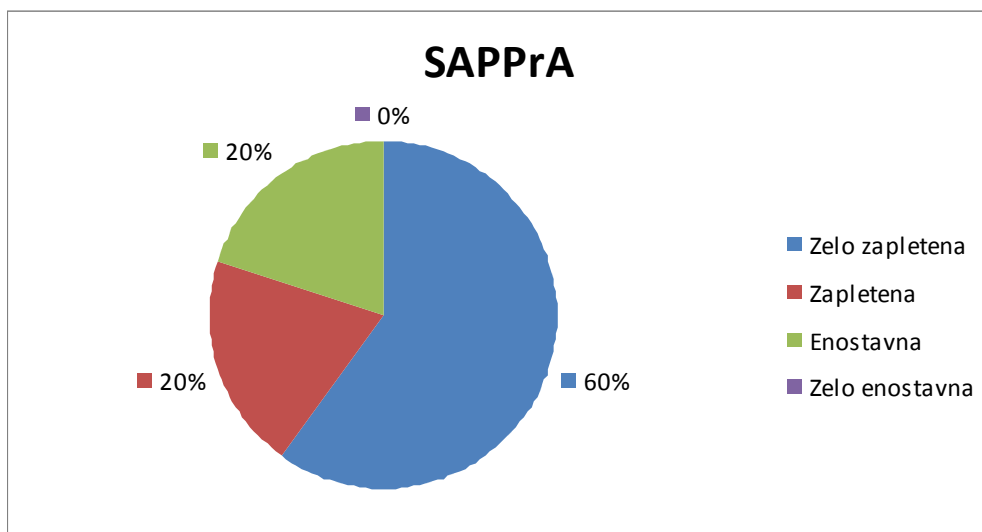
Grafikon 17: Uporabnost aplikacije MFERAC, N = 13

Vir: lasten

Uporaba aplikacija SAPPrA se 60 % vseh anketiranih zdi zelo zapletena, 20 % se zdi zapletena in 20 % anketiranih enostavna. Na vprašanje ni odgovarjalo 40 anketirancev.

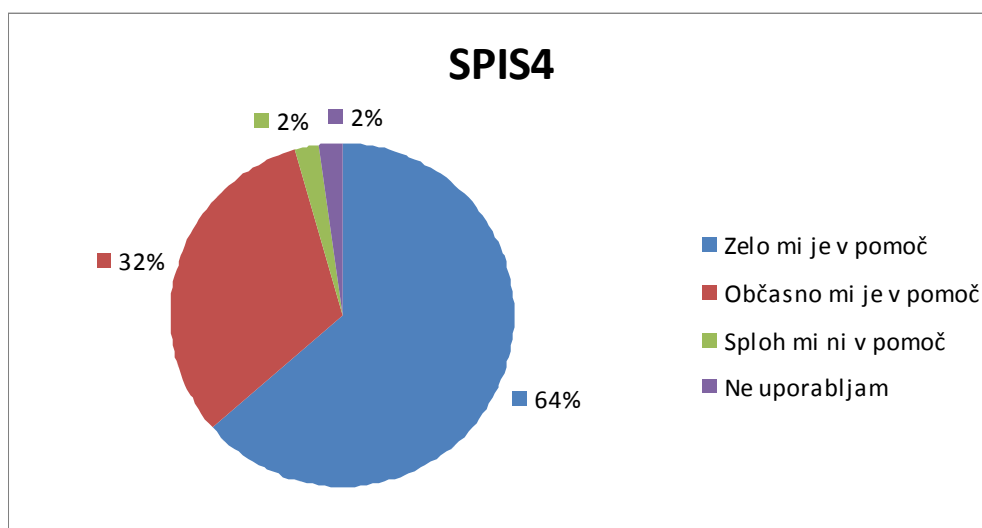
Grafikon 18: Uporabnost aplikacije SAPPrA, N = 5

Vir: lasten

Na vprašanje »V kolikšni meri so vam ponujene razpoložljive aplikacije v pomoč pri delu?«, je 64 % od vseh anketiranih aplikacija SPIS 4 zelo v pomoč, aplikacija je občasno v pomoč 32 % anketiranim, 2 % anketiranih pa se zdi, da aplikacija sploh ni pomoč. Aplikacije ne uporabljata 2 % anketirancev. Na vprašanje ni odgovoril 1 anketiranec.

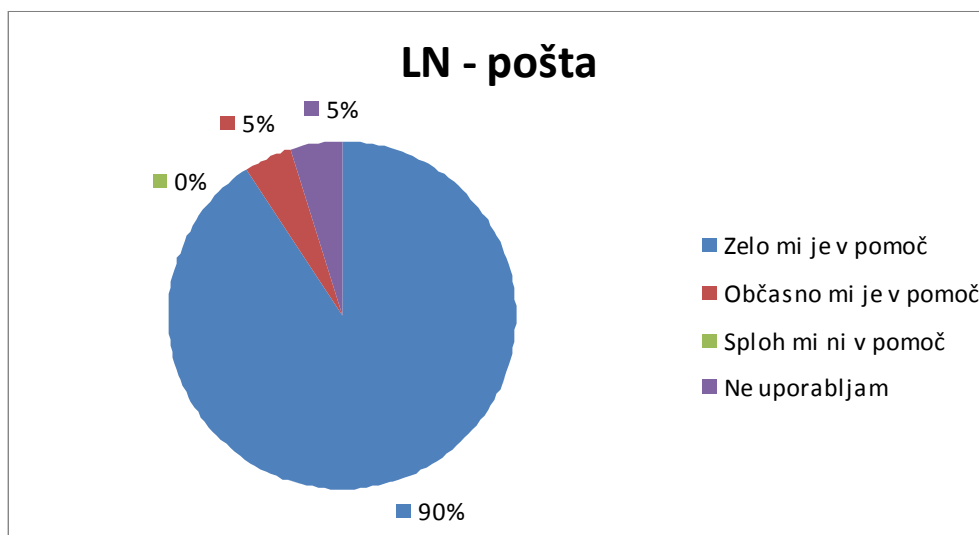
Grafikon 19: Pomoč aplikacije SPIS 4 pri delu, N = 44

Vir: lasten

Elektronska pošta v aplikaciji Lotus Notes je zelo v pomoč 92 % vseh anketiranih, 2 % vseh anketiranih elektronska pošta ni v pomoč, 2 % anketiranih pa je pri delu ne uporablja. Na vprašanje nista odgovorila 2 anketiranca.

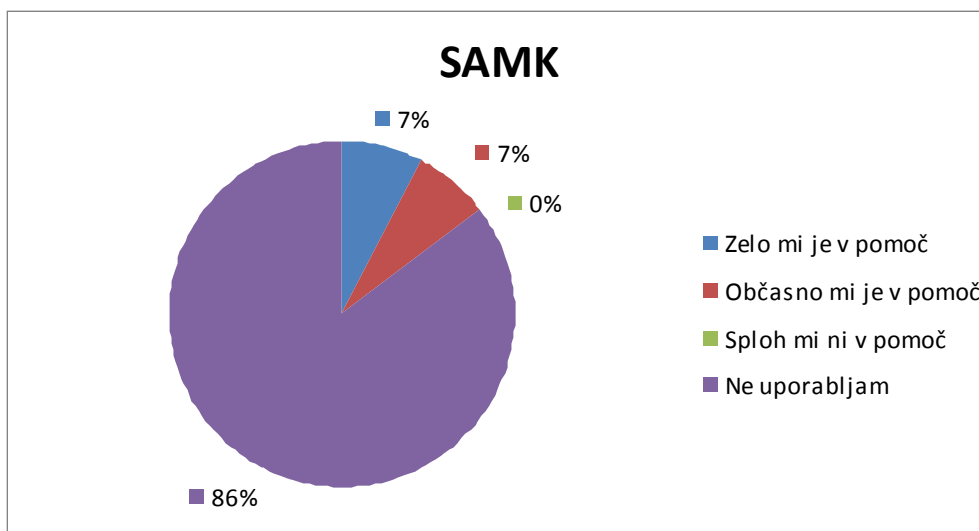
Grafikon 20: Pomoč aplikacije LN – pošta pri delu, N = 43

Vir: lasten

Aplikacije SAMK ne uporablja 86 % anketirancev, 7 % anketiranim je v pomoč občasno, aplikacija SAMK je zelo v pomoč 7 % anketiranih. Na vprašanje ni odgovorilo 18 anketirancev.

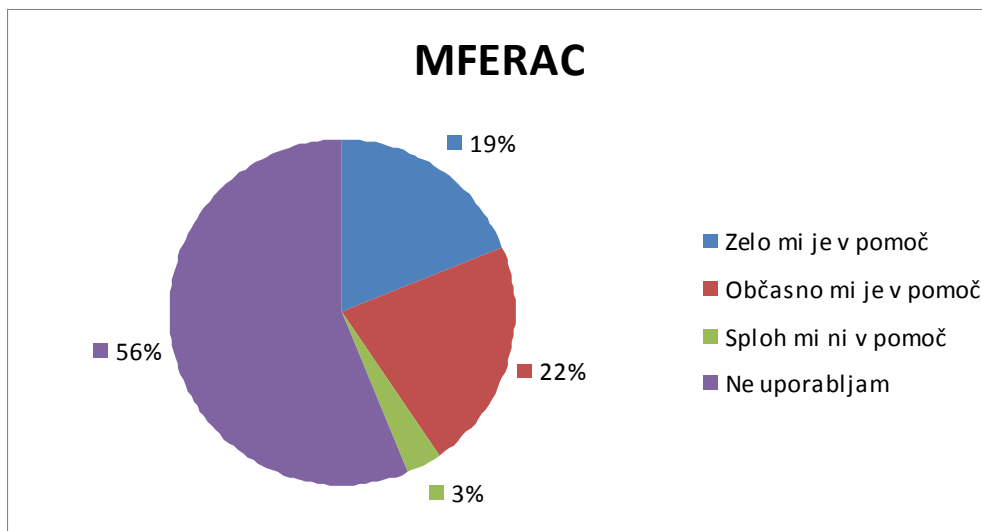
Grafikon 21: Pomoč aplikacije SAMK pri delu, N = 27

Vir: lasten

Aplikacije MFERAC ne uporablja 56 % anketiranih, 22 % anketiranim je aplikacija v pomoč občasno, 13 % je zelo v pomoč, 2 % anketiranih aplikacija MFERAC sploh ni v pomoč. Na vprašanje ni odgovorilo 13 anketiranih.

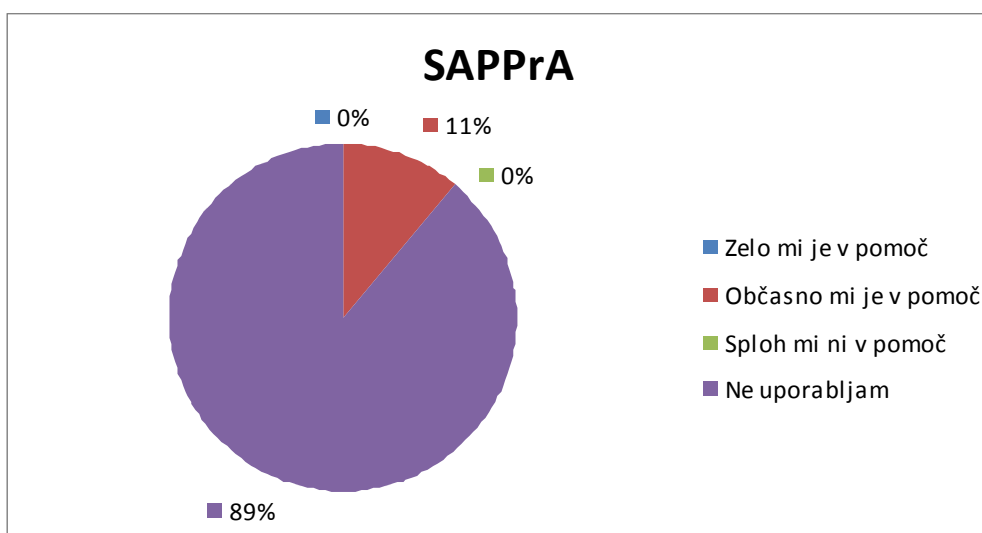
Grafikon 22: Pomoč aplikacije MFERAC pri delu, N = 32

Vir: lasten

Aplikacije SAPRA ne uporablja 89 % vseh anketiranih, občasno pa je aplikacija v pomoč 11 % anketiranih. 18 jih na vprašanje ni odgovorilo.

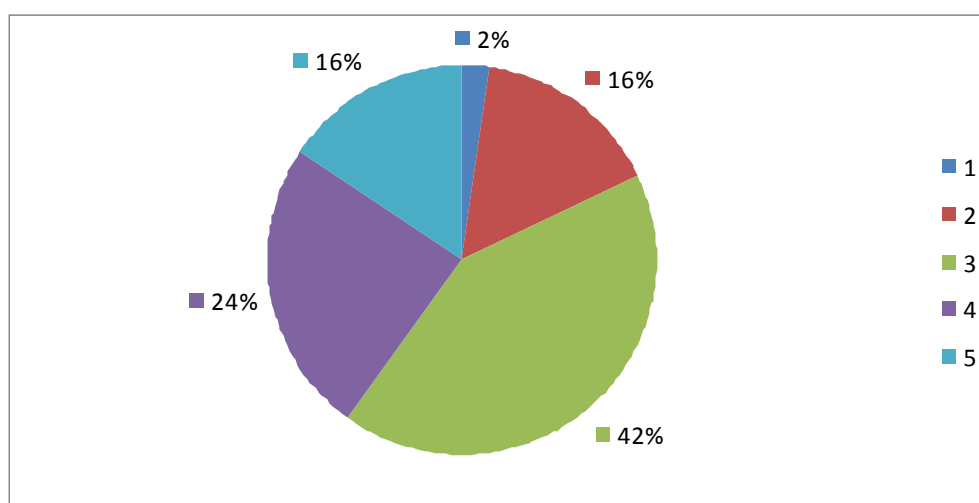
Grafikon 23: Pomoč aplikacije SAPPrA pri delu, N = 27

Vir: lasten

Na vprašanje »Ocenjujete, da se je zaradi uvedbe elektronskega poslovanja skrajšal potek vašega dela?« je dogovorilo vseh 45 anketirancev. Na vprašanja so odgovarjali z ocenami, pri čemer ocena 1 pomeni – zelo se je podaljšal in ocena 5 – zelo se je skrajšal. Večina, ki je na vprašanje odgovarjala, to je 66 % anketiranih, ocenjuje, da se je potek dela zaradi uvedbe e-poslovanja skrajšal, saj so odgovorili z oceno 3 ali 4. Z oceno 5 je na vprašanje odgovorilo 16 % anketiranih. Le 18 % anketiranih pa ocenjuje, da se je postopek zaradi uvedbe e-poslovanja podaljšal (2 % jih meni, da se je postopek zelo podaljšal).

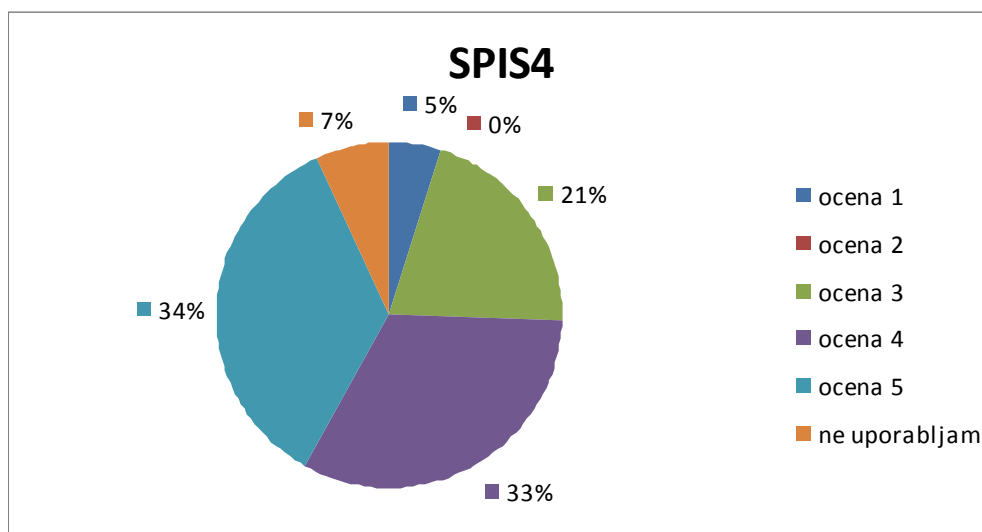
Grafikon 24: Ocena o časovnem poteku dela pri uporabi e-poslovanja, N = 45

Vir: lasten

Na vprašanje »V kolikšni meri vam e-poslovanje (naštete aplikacije) omogoča dostopnost do podatkov in informacij, ki jih pri delu potrebujete?« pri čemer ocena 1 pomeni – sploh mi ne omogoča lažjega dostopa do podatkov in informacij, ocena 5 – zelo mi omogoča lažji dostop do podatkov in informacij, je 54 % anketiranih zadovoljnih z obsegom podatkov in informacij, ki jim jih zagotavlja aplikacija SPIS 4, saj so na vprašanje odgovorili z oceno 3 ali 4, z najboljšo oceno je aplikacijo ocenilo 34 % anketirancev, samo 5 % pa je ocenilo, da aplikacija SPIS 4 sploh ne omogoča lažjega dostopa do podatkov in informacij. 2 anketiranca na vprašanje nista odgovorila.

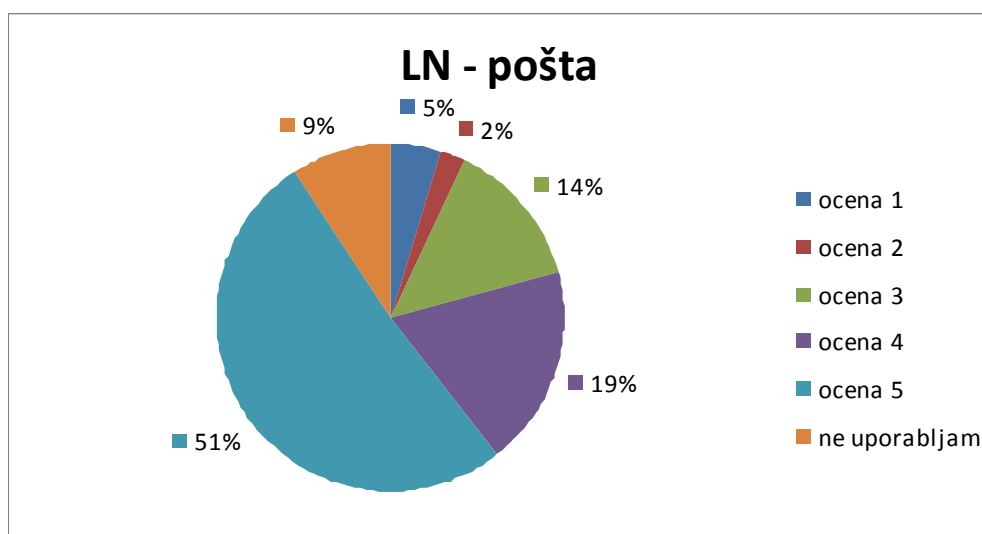
Grafikon 25: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo SPIS 4, N = 43

Vir: lasten

Z dostopnostjo podatkov in informacij, ki jih zagotavlja aplikacija elektronska pošta v okviru aplikacije Lotus Notes, je zadovoljnih 23 %, saj so odgovorili z oceno 3 ali 4, kar 51 % anketirancev pa je vprašanje ocenilo z oceno 5. 7 % anketiranih z dostopnostjo podatkov in informacij, ki jih zagotavlja aplikacija elektronska pošta v okviru aplikacije Lotus Notes ni zadovoljnih, saj so na vprašanje odgovorili z oceno 1 ali 2. Aplikacije ne uporablja 9 % od vseh anketiranih, ki so na vprašanje odgovarjali. 2 anketiranca na vprašanje nista odgovorila.

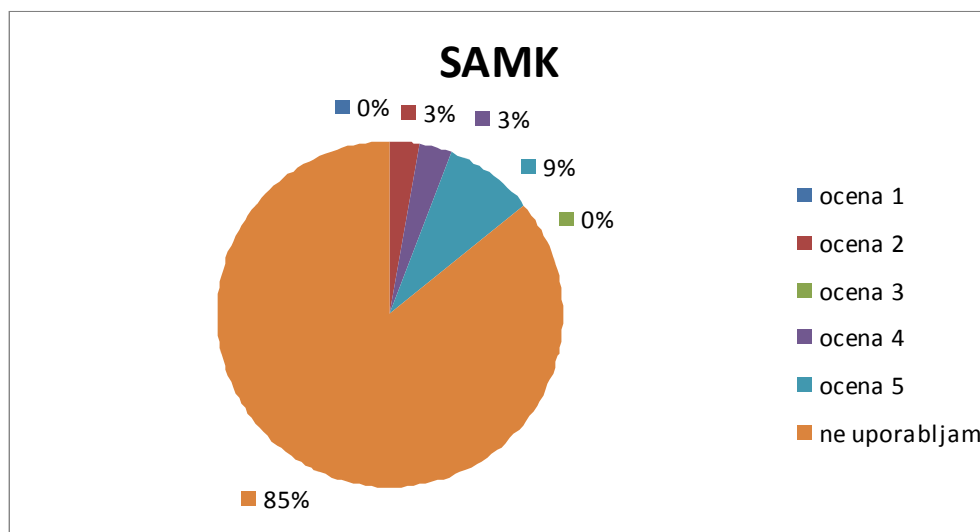
Grafikon 26: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo LN - pošta, N = 43

Vir: lasten

Z dostopnostjo podatkov in informacij, ki jih zagotavlja aplikacija SAMK so zadovoljni 3 % anketiranih, saj so na vprašanje odgovorili z oceno 3 ali 4. Z oceno 5 je na vprašanje odgovorilo 9 % anketiranih, medtem ko 3 % dostopnost podatkov in informacij s pomočjo aplikacije SAMK ni zadovoljiva in so na vprašanje odgovorili z oceno 1 ali 2. Na vprašanje ni odgovorilo 10 anketiranih.

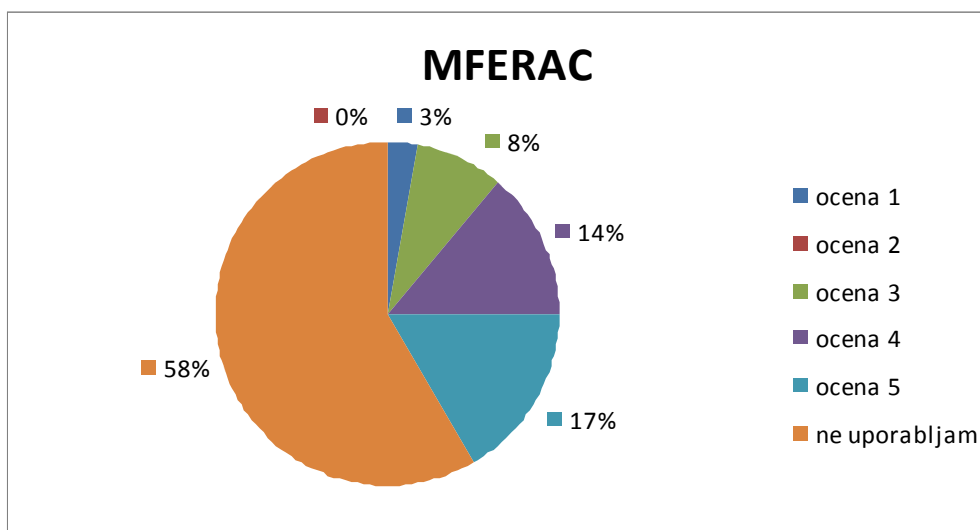
Grafikon 27: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo SAMK, N = 35

Vir: lasten

Z dostopnostjo podatkov in informacij, ki jih zagotavlja aplikacija MFERAC je zadovoljnih 22 % anketiranih, saj so na vprašanje odgovorili z oceno 3 ali 4. Z dostopnostjo do podatkov in informacij prek aplikacije MFERAC je zelo zadovoljnih 17 % anketiranih, ki so na vprašanje odgovorili z oceno 5. Z dostopnostjo do podatkov in informacij z aplikacijo MFERAC niso zadovoljni 3 % anketiranih, ki so na vprašanje odgovorili, in so odgovorili z oceno 1. Na vprašanje ni odgovorilo 36 anketiranih.

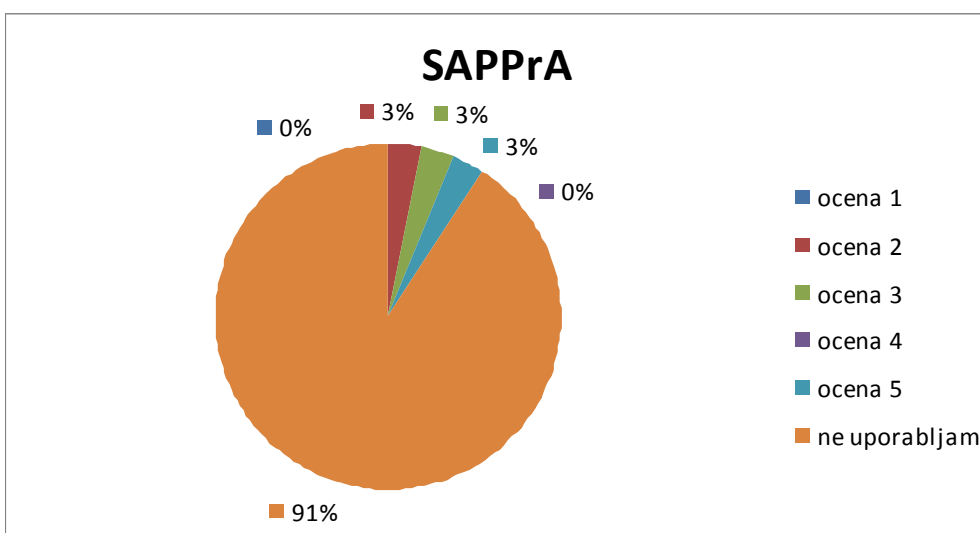
Grafikon 28: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo MFERAC, N = 9

Vir: lasten

Z dostopnostjo podatkov in informacij, ki jih zagotavlja aplikacija SAPPra so zadovoljni 3 % anketiranih, ki so na vprašanje odgovorili z oceno 3 ali 4. Prav tako so 3 % anketiranih na vprašanje odgovorili z oceno 5, 3 % anketiranih pa aplikacija ne zagotavlja dostopa do zadostnega obsega podatkov in informacij. 58 % anketiranih aplikacije ne uporablja, 12 anketiranih pa na vprašanje ni odgovorilo.

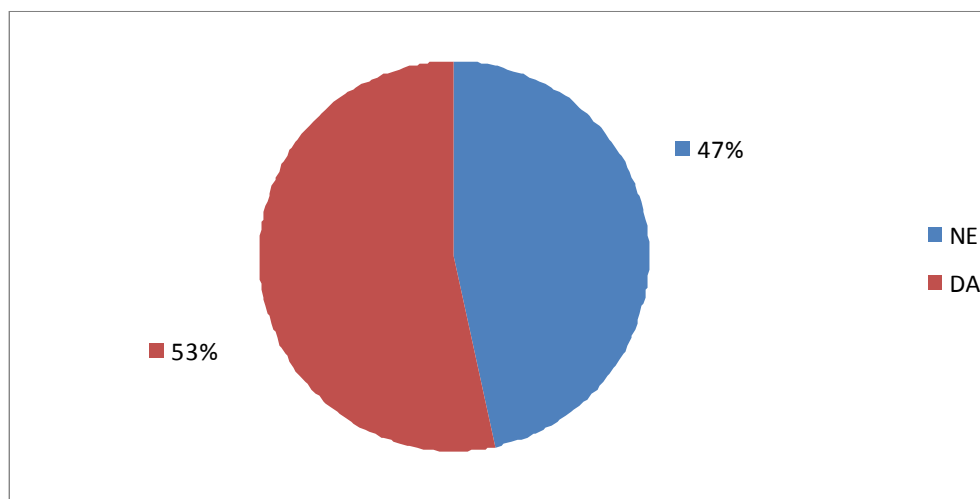
Grafikon 29: Dostopnost do podatkov in informacij z aplikacijo SAPPra, N = 33

Vir: lasten

Na vprašanje »Ali menite, da je podpora e-poslovanju na Ministrstvu za kulturo zadostna?« je odgovorilo vseh 45 anketirancev. 53 % anketiranim se zdi podpora zadostna, 47 % pa ne.

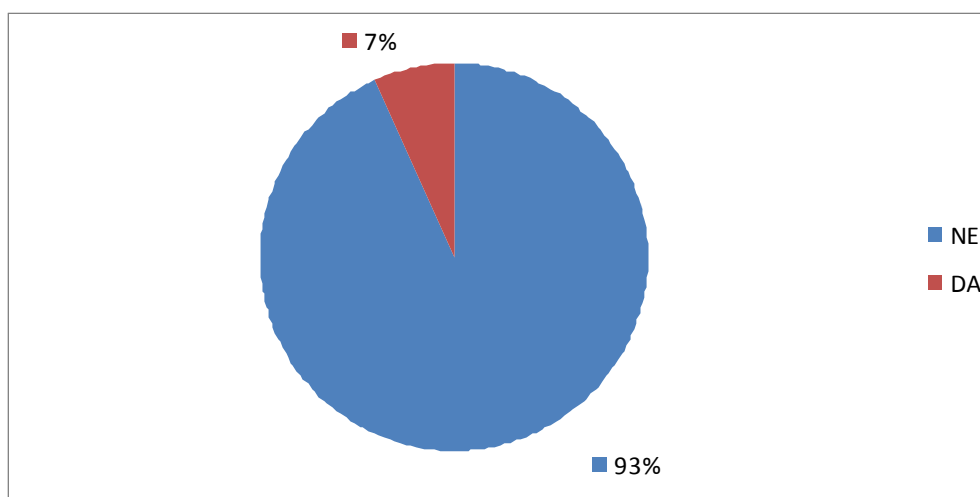
Grafikon 30: Podpora e- poslovanju, N = 45

Vir: lasten

Na vprašanje »Ste za potrebe e-poslovanja občutili reorganizacijo ali prerazporeditev dela v organizaciji?« je odgovorilo vseh 45 anketirancev. Reorganizacijo ali prerazporeditev dela je občutilo 7 % anketiranih, 93 % pa ne.

Grafikon 31: Reorganizacija ali prerazporeditev dela v organizaciji, N = 45

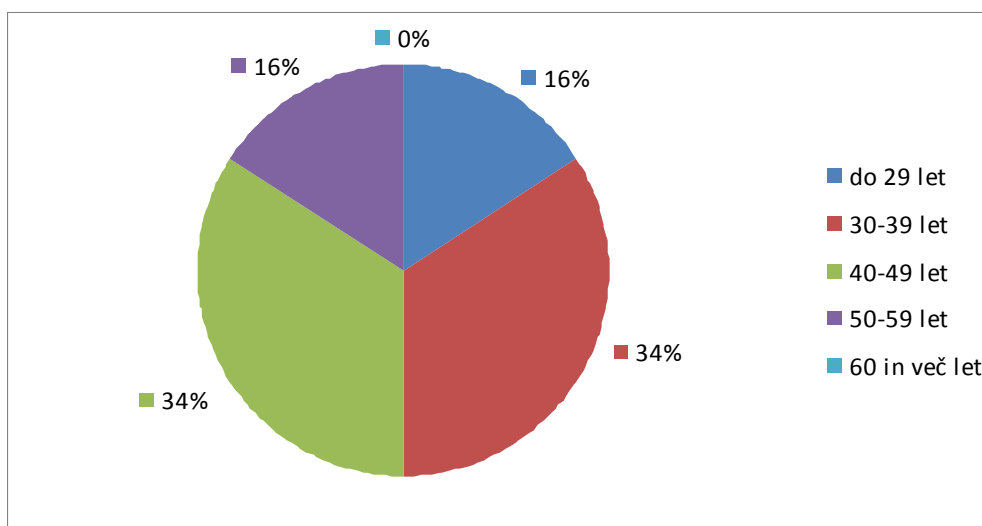

Vir: lasten

V drugem sklopu so anketiranci odgovarjali na vprašanja o njihovi starosti, formalni izobrazbi, ter časovnem obdobju njihovega dela z naštetimi aplikacijami.

Raziskava o starosti anketirancev je pokazala, da je večina (30 %) sodelujočih v anketi starih od 30 do 49 let (15 % anketirancev je stara od 30 do 39 let, 15 % pa od 40 do 49 let). Mlajših od 30 let je 16 % in starejših od 50 let prav tako 16 %.

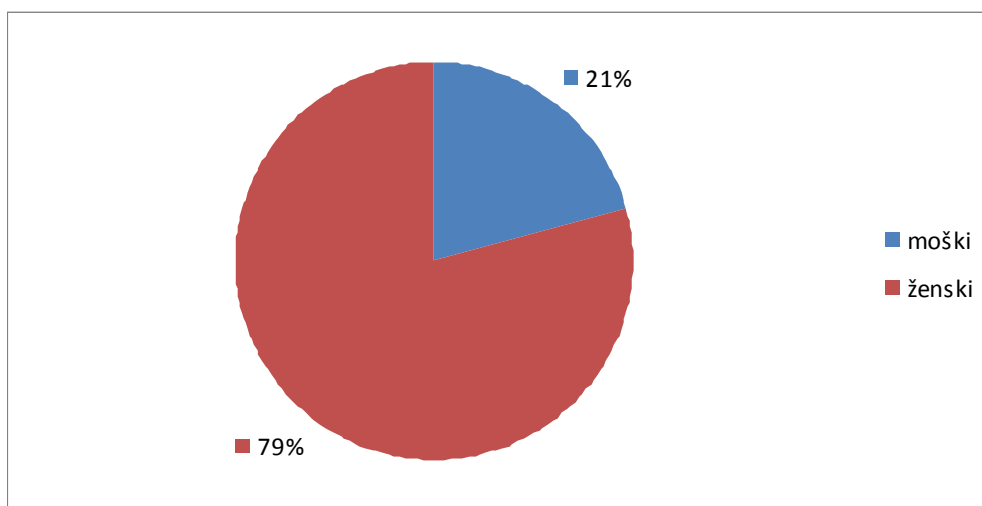
Grafikon 32: Delež anketirancev glede na starost, N = 44

Vir: lasten

Večina sodelujočih v raziskavi je bilo žensk – 79 % in le 21 % moških.

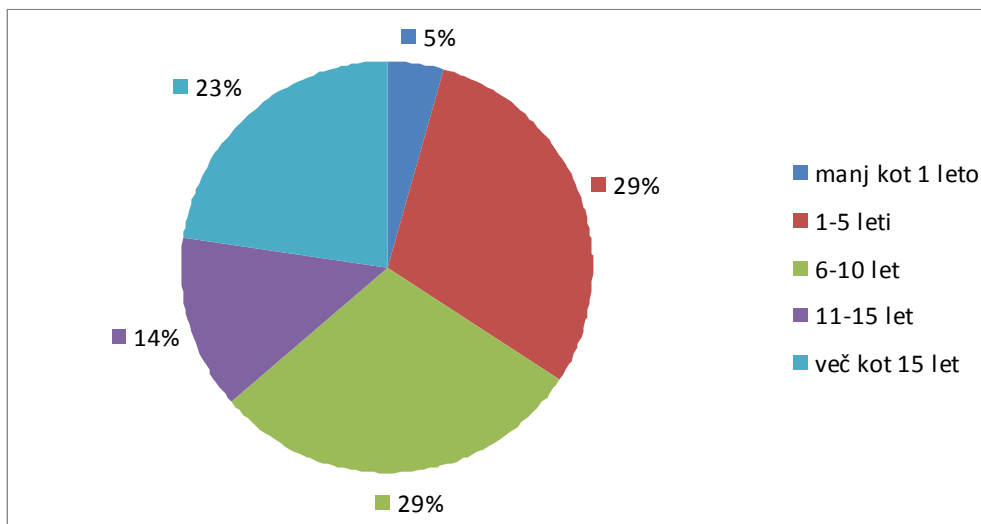
Grafikon 33: Delež anketirancev glede na spol, N = 43

Vir: lasten

Na vprašanje »Koliko časa ste že zaposleni na Ministrstvu za kulturo« je odgovorilo vseh 45 anketirancev. 29 % anketiranih je na ministrstvu zaposlenih od 1 do 5 let, enak odstotek je zaposlenih od 6 do 10 let. Od 11 do 15 let je zaposlenih 14 % anketiranih, več kot 15 let pa je zaposlenih 23 % anketiranih. Manj kot eno leto je na ministrstvu zaposlenih 5 % anketiranih, ki so na vprašanje odgovarjali.

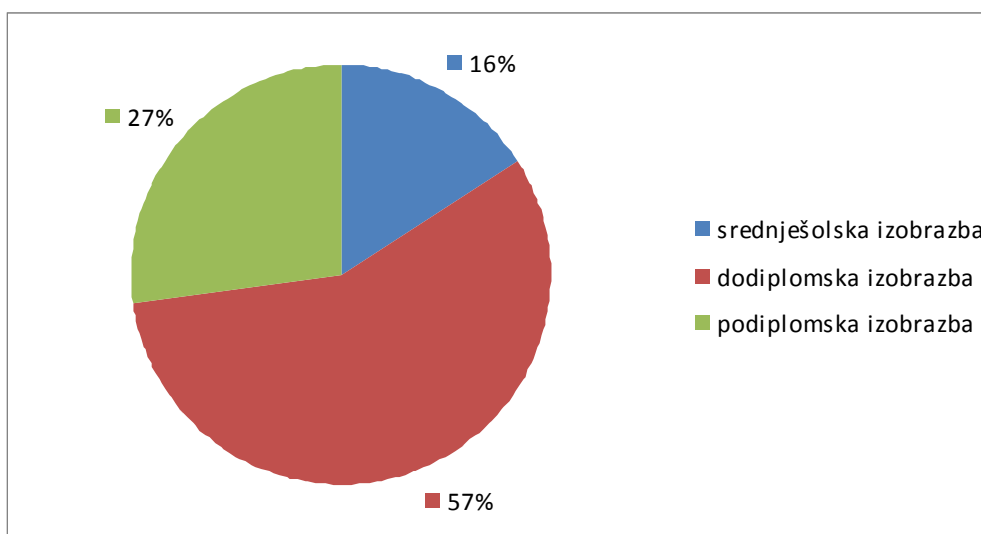
Grafikon 34: Delovne izkušnje na Ministrstvu za kulturo, N = 45

Vir: lasten

Od 45 sodelujočih v anketi ima 57 % dodiplomsko izobrazbo, 27 % podiplomsko izobrazbo in 16 % srednješolsko izobrazbo.

Grafikon 35: Formalna izobrazba anketirancev, N = 44

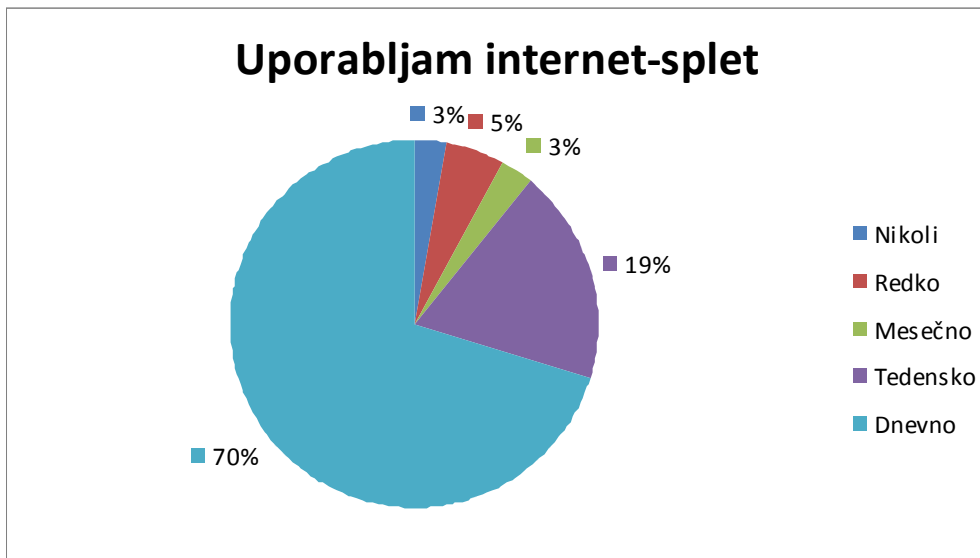

Vir: lasten

V zadnjem sklopu vprašanj nas je zanimalo, kako pogosto anketiranci tudi v prostem času uporabljajo razne spletne aplikacije.

Analiza ankete je pokazala, da internet dnevno uporablja kar 70 % anketiranih, tedensko pa 19 % sodelujočih v anketi. Internet redko ali mesečno uporablja 8 % anketiranih, ki so odgovarjali na vprašanje. V prostem času interneta nikoli ne uporabljajo 3 % anketiranih. Na vprašanje ni odgovorilo 6 anketirancev.

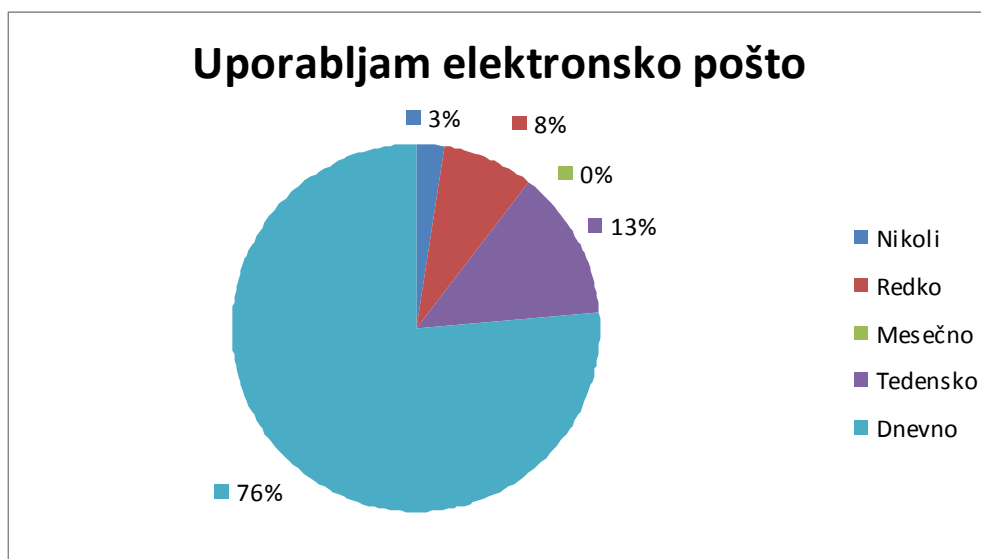
Grafikon 36: Uporaba interneta v prostem času, N = 39

Vir: lasten

Elektronsko pošto v prostem času vsak dan uporablja 76 % anketirancev, tedensko pa 13 %. Redka je uporaba elektronske pošte pri 3 % anketirancev, 3 % anketirancev pa je ne uporablja nikoli. Na vprašanje ni odgovorilo 7 anketirancev.

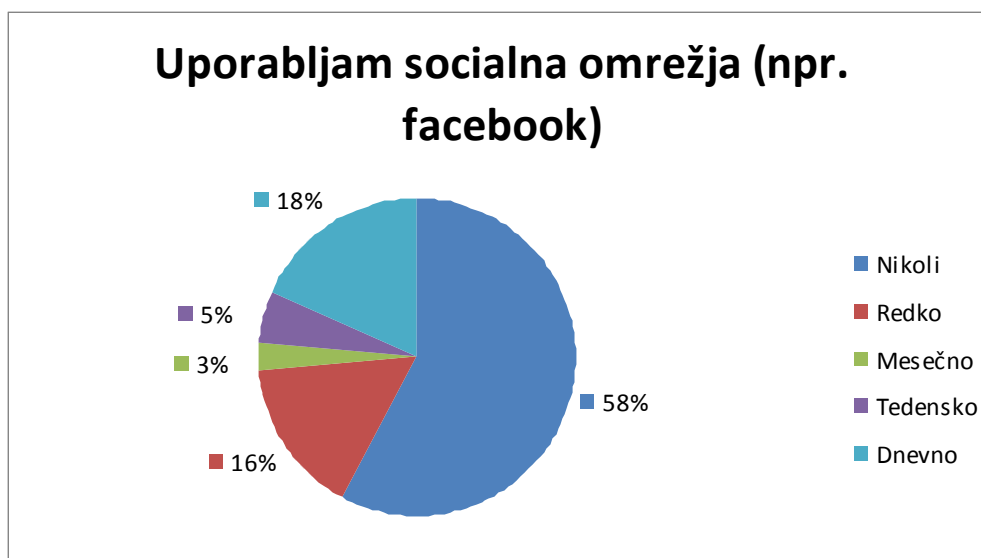
Grafikon 37: Uporaba elektronske pošte v prostem času, N = 38

Vir: lasten

Uporaba socialnih omrežij (npr. facebooka) je med anketiranci pogosta, saj ga v prostem času uporablja 58 % anketirancev. 16 % anketiranih socialna omrežja uporablja redno, tedensko 5 %, mesečno pa 3 %. 18 % anketiranih socialnih omrežij ne uporablja nikoli. Na vprašanje ni odgovorilo 7 anketirancev.

Grafikon 38: Uporaba socialnih omrežij v prostem času, N = 38

Vir: lasten

Večina anketiranih (50%) redko kupuje preko spleta. 19 % anketiranih spletni nakup opravi mesečno in 3 % tedensko. Prek spleta nikoli ne kupuje 28 % anketiranih. Na vprašanje ni odgovorilo 9 anketirancev.

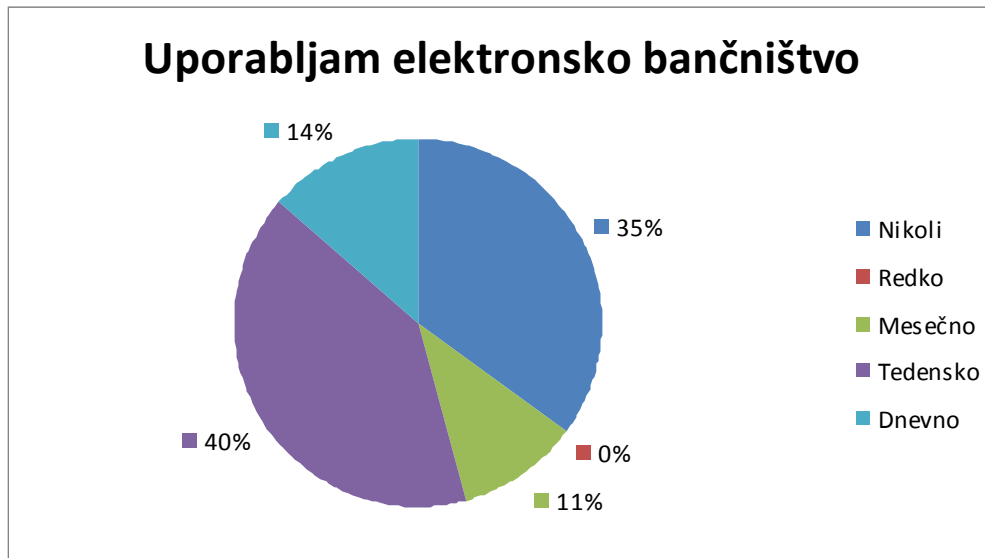
Grafikon 39: Kupovanje preko spleta, N = 36

Vir: lasten

Elektronsko bančništvo vsak teden uporablja 40 % anketiranih, vsak dan pa 14 %. Mesečno elektronsko bančništvo uporablja 11 % anketiranih. Elektronskega bančništva nikoli ne uporablja 35 % anketiranih. Na vprašanje ni odgovorilo 8 anketirancev.

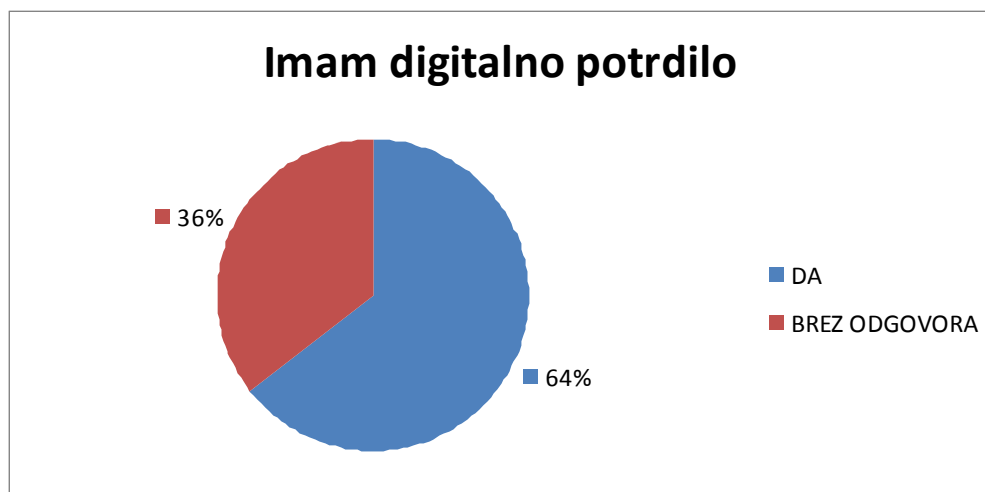
Grafikon 40: Uporaba elektronskega bančništva, N = 37

Vir: lasten

Večina anketiranih ima digitalno potrdilo (64 %), 36 % pa ne. Na vprašanje ni odgovorilo 16 anketirancev.

Grafikon 41: Odstotek anketirancev z digitalnim potrdilom, N = 29

Vir: lasten

V nadaljevanju bomo analizirali zadovoljstvo in uporabnost raznih spletnih aplikacij anketirancev v prostem času ter jih povezali z demografskimi podatki. Med aplikacijami, ki jih zagotavlja Ministrstvo za kulturo oz. Ministrstvo za javno upravo za e-poslovanje ministrstva, bomo izpostavili skladno z rezultati analize ankete najbolj uporabljeni aplikaciji SPIS 4 ter elektronsko pošto v okolju Lotus Notes.

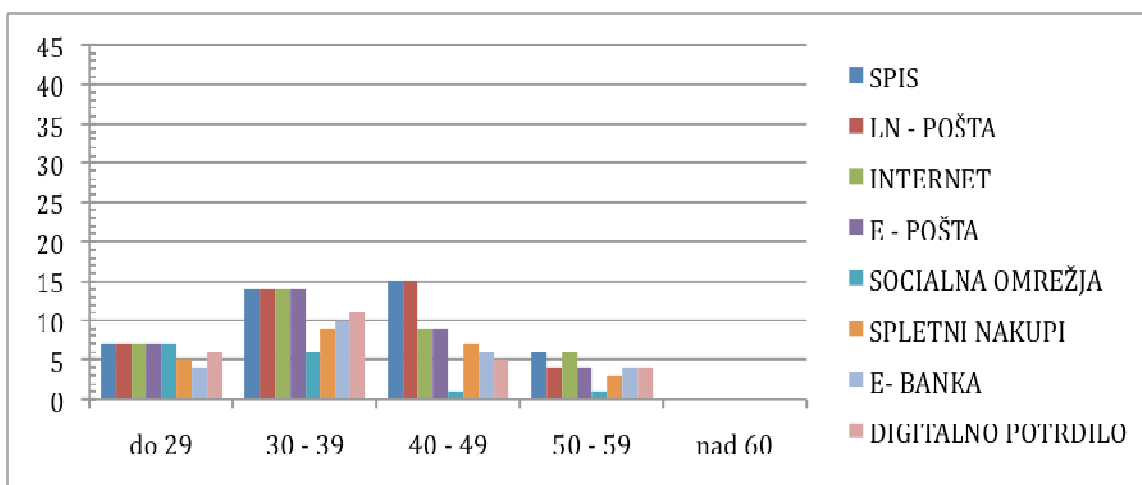
Analiza je pokazala, da ti dve aplikaciji poznajo vse demografske skupine anketirancev. Prav tako so vse starostne skupine anketirancev zadovoljne z usposabljanji, ki jih zagotavlja delodajalec. Razlike so opazne šele pri rabi spletnih aplikacij v prostem času. Mlajši (do 29 let) uporabljajo internet ter elektronsko pošto, prav tako uporabljajo socialna omrežja (npr. Facebook), opravljajo spletne nakupe, uporabljajo elektronsko bančništvo in imajo digitalno potrdilo.

Naslednja starostna skupina anketiranih (30 do 39 let) uporablja internet ter elektronsko pošto. Le slaba polovica teh pa uporablja socialna omrežja. Le 9 od 15 jih opravlja spletne nakupe, 10 jih uporablja elektronsko bančništvo, 11 pa jih ima digitalno potrdilo.

Anketiranci v starosti od 40 do 49 let uporabljajo internet in elektronsko pošto (9), samo eden iz te skupine uporablja socialna omrežja, 7 jih nakupuje prek spleta, 6 pa jih uporablja elektronsko bančništvo. 5 jih ima digitalno potrdilo. Na vprašanje o uporabi interneta, elektronske pošte, socialnih omrežij, elektronskega bančništva in imetju digitalnega potrdila ni odgovorilo 6 anketiranih.

Anketiranci v starosti od 50 do 59 let uporabljajo internet in elektronsko pošto (4), samo eden uporablja socialna omrežja, 3 nakupujejo prek spleta, 4 pa uporabljajo elektronsko bančništvo in imajo digitalno potrdilo. Na vprašanje o uporabi interneta, elektronske pošte, socialnih omrežij, elektronskega bančništva in imetju digitalnega potrdila nista odgovorila 2 anketirana.

Grafikon 42: Uporaba spletnih aplikacij glede na starost anketiranca

Vir: lasten

Na odprt tip vprašanja »Za vsako aplikacijo, ki jo uporabljate napišite eno ali več prednosti oz. kvaliteto te aplikacije in eno ali več pomanjkljivosti oz. slabosti.« je odgovorilo 26 anketirancev, kar predstavlja več kot polovico vseh anketirancev.

Na odprt tip vprašanja smo pričakovali največ odzivov zaposlenih, ki v prostem času uporabljajo razne aplikacije, saj bi za to skupino uporabnikov lahko rekli, da so računalniško bolj pismeni. Prav tako smo pričakovali odzive mlajše starostne skupine.

Pričakovali smo ustvarjalne odgovore, ki bi ponujali konkretne rešitve, vendar analiza vprašanja ni potrdila pričakovanj.

Največ odzivov je za aplikaciji SPIS 4 in LN – pošta, saj je tudi uporaba teh dveh aplikacij najbolj pogosta in po mnenju anketiranih najbolj preprosta. Večini anketiranih se zdi uporaba aplikacij enostavna in prijazna, saj ne zahteva zapletenih operacij, omogoča tudi iskanje zadev v arhivu, vpisovanje zaznamkov v aplikaciji. Zgolj 1 anketirani je mnenja, da je aplikacija LN - pošta prezapletena za uporabo. Tu pa je zanimivo dejstvo, da ta oseba v prostem času uporablja elektronsko pošto, internet, opravlja spletne nakupe in ima digitalno potrdilo. Zatorej je trditev te anketirane osebe, ki pravi, da je uporaba aplikacije LN – pošta zapletena, težko pojasniti, še posebej zato, ker se omenjena aplikacija, če jo primerjamo z ostalimi sorodnimi, ki nudijo pošiljanje in prejemanje pošte, od njih ne razlikuje. Prej bi lahko rekli, da je njen nabor funkcij, ki jih ponuja, manjši v primerjavi z ostalimi sorodnimi. Kot še pravijo odgovori anketirancev, aplikacija SPIS 4 uporabniku nudi samostojnost pri delu, kvaliteta aplikacije je tudi preglednost in urejenost zadev, kar omogoča lažje delo in hiter dostop do skoraj vseh informacij. Ta rezultat jasno potrди dejstvo, da so zaposleni pri delu in iskanju informacij ter podatkov radi neodvisni od drugega oziroma od druge organizacije. Aplikacija SPIS 4 omogoča še pregled skeniranih dokumentov in celotnih zadev, v kolikor so v celoti skenirani. Dogajajo se namreč tudi primeri, ko zaradi preobsežne dokumentacije le-ta ni v celoti skenirana. Slabosti aplikacije SPIS 4 se odražajo predvsem v primeru nepravilne uporabe s strani uporabnika. Napake nastajajo pri vnosu podatkov, saj ni enotnih navodil, kot rešitev bi bila smiselna izdelava skupinskih predlog, predvsem pri vpisovanju izhodne pošte, kar je zelo zamudno, sploh pri vnašanju naslovnikov, ki jih še ni v imeniku, tu se pojavljajo tudi slovnične napake, kar ima za posledico težje kasnejše iskanje v aplikaciji. Aplikacija uporabniku tudi ne omogoča shranjevanja novih naslovnikov. Ker ni urejenih predlog, tudi ni mogoče ustvariti dokumenta direktno v aplikaciji. Aplikacija tudi ne omogoča enkratnega vnosa dokumenta, ki sodi v več zadev, kar kaže na nepovezanost. Uporabniku je omejen vpogled v zadeve glede na njegove pravice. Za aplikacijo SPIS 4 ni ustrezne podpore, kar se kaže v neodzivnosti in nepripravljenosti analiziranja in reševanja zapletenih napak. Med slabostmi aplikacije je največkrat omenjeno še počasno delovanje, ki ga opažajo predvsem predstavnice ženskega spola, zanimivo pa je dejstvo, da si to mnenje delijo kar 4 anketiranke v starostni skupini od 40 do 49 let, ki v prostem času uporabljajo internet in elektronsko pošto. Iz navedenega težko potrdimo kakšno tezo, vsekakor pa bi lahko rekli, da so ženske pri svojem delu ažurnejše in bolj sistematične, kar pričakujejo tudi od tehnične opreme in ostale podpore namenjene poslovanju.

Aplikacija LN – pošta uporabnikom povzroča najmanj težav, je enostavna za uporabo, predvsem omogoča hitro komunikacijo, ima tudi vgrajen enotni imenik javne uprave. Splošno gledano pa lahko rečemo, da aplikacija nima posebnih prednosti v primerjavi z drugimi podobnimi.

Slabost aplikacije LN – pošta se v največji meri odraža v prostorsko zelo omejenem poštne predalu. Slabost je tudi možnost preoblikovanja prejetih sporočil, ki jih je nato, brez posebnega shranjevanja, možno posredovati dalje, saj se kopija ne loči od originala. Čeprav je uporaba zelo enostavna, večina uporabnikov aplikacije LN - pošta ne izkorišča dodatnih možnosti, tj. koledarja, kreiranja skupin ipd., ki so zelo uporabne in praktične. Trditev bi lahko povezali z nezainteresiranostjo zaposlenih, kakor tudi s prereditim

teoretičnim in praktičnim usposabljanjem. Aplikacija bi lahko bila bogatejša z orodji za oblikovanje besedila. Pomanjkljivost pa je tudi ta, da ne omogoča povratne informacije o dostavi sporočila osebam, ki niso v imeniku gov.si.

Aplikacija SAMK omogoča enotno in strukturirano evidenco javnih zavodov in vodenje razvida samozaposlenih na področju kulture, možnost neposredne izmenjave podatkov med ministrstvom in izvajalci na področju kulture. Vendar sama uporaba aplikacije uporabniku ni prijazna, saj ne dovoljuje hitrega popravljanja vnesenih napak, ampak uporabnika vrne na osnovno stran, kar ima za posledico vnovično iskanje prej vnesenega in šele nato popravljanje oziroma dopolnjevanje. Kot slabost je v anketi večkrat omenjeno tudi počasno delovanje aplikacije.

Anketirancem, ki uporabljajo aplikacijo MFERAC, se zdi pregledna tudi baza podatkov za analize, ki jih nudi omenjena aplikacija, saj omogoča hiter in pregleden dostop do želenih podatkov, vendar zaradi velike količine osebnih podatkov, ki so v aplikaciji, do nje nimajo dostopa vsi uslužbenci. Kot slabost je v anketi izpostavljeno dejstvo, da so upravičenim uporabnikom aplikacije dostopni prav vsi podatki, saj podatki v aplikaciji niso smiselno pogrupirani, kar bi omogočalo iskanje le določene skupine podatkov in ne popolnoma vseh, ki jih aplikacija za posamezno osebo premore. Po drugi strani pa je za uporabnika, ki potrebuje vse te podatke in dnevno dela v aplikaciji, to tudi prednost, saj najde vse na enem mestu. Uporabnikom se zdi uporaba aplikacije vedno bolj zapletena.

Najmanj odzivov s strani anketirancev je glede aplikacije SAPPRA. Njena prednost je izpostavljena v preglednosti podatkov in dokaj enostavni uporabi, kot slabost pa počasno delovanje aplikacije pri preobremenitvah.

10 POTRDITEV OZIROMA ZAVRNITEV ZASTAVLJENIH HIPOTEZ

Analiza ankete je samo deloma potrdila uvodoma zastavljene hipoteze. Raziskava je namreč pokazala, da so zaposleni na Ministrstvu za kulturo večinoma zadovoljni s ponujenimi aplikacijami, z obsegom informacij, ki jih aplikacije ponujajo, zadostno je tudi zadovoljstvo glede usposabljanj za potrebe e-poslovanja. Večina obravnavanih aplikacij je zaposlenim v pomoč in jim zagotavlja zadosten obseg potrebnih informacij in podatkov, vendar se potek delovnih procesov kljub temu ni skrajšal.

Analiza ankete je tudi pokazala, da zaposleni kljub mnenju, da jim delodajalec zagotavlja dovolj usposabljanj za potrebe e-poslovanja, vseh aplikacij, ki jih uporabljajo pri delu, ne poznajo dovolj dobro, da bi lahko izkoristili vse njihove zmogljivosti, kar se še vedno kaže v podvajanju dela in ne skrajšanih postopkih. Temu v neki meri botruje tudi nezainteresiranost na strani zaposlenih, saj se nekatere zgoraj omenjene aplikacije pri poslovanju uporabljajo vsakodnevno in se uporabnikom, sodeč po odgovorih glede zapletenosti, zdijo enostavne ali celo zelo enostavne. Demografski podatki so pokazali, da so zaposleni, ne glede na starostno skupino, ozaveščeni in v prostem času redno oziroma pogosto uporabljajo razne spletne aplikacije (Facebook, elektronsko bančništvo, elektronska pošta), katerih uporaba je v primerjavi z obravnavanimi aplikacijami v tem diplomskem delu (občasnemu) uporabniku precej težja. Zato je smiselno vprašanje, zakaj je ob uvedbi novih aplikacij na ministrstvu čutiti odpor in nezadovoljstvo. Če izpostavimo še dejstvo, da ima 57 % anketiranih, ki so izpolnili vprašalnik, vsaj dodiplomsko izobrazbo in 27 % anketiranih, ki so izpolnili vprašalnik, podiplomsko izobrazbo, ne moremo trditi, da gre tu za nesposobnost zaposlenih naučiti se uporabljati aplikacije, ki jih Ministrstvo za javno upravo in Ministrstvo za kulturo zagotavljata za poslovanje. Tukaj velja izpostaviti funkcionalnost obravnavanih aplikacij, saj je njihovo delovanje počasno, postopki vnašanja so dolgotrajni, nemalokrat nelogično organizirani, predvsem pa nepovezljivi z drugimi sorodnimi aplikacijami. Ravno nepovezljivost aplikacij oziroma njihovih vsebin je razlog, ki zaposlenemu ne omogoča hitrejšega poslovanja, hitrejšega iskanja podatkov, predvsem pa vnašanje podatkov v posamezno aplikacijo predstavlja dodatno delo. Če je smiselno sklepanje, da odstotek anketirancev, ki na posamezno vprašanje ni odgovoril, dejansko pomeni, da zadeve ne poznajo, lahko bodisi potrdimo nezainteresiranost zaposlenih ali pa ne ažurno in premalo odmevno ozaveščanje Službe za informatiko na Ministrstvu za kulturo. V kolikor pa bi bil zaposlenim predstavljen sistem, ki bi dejansko pomenil racionalizacijo, bi bila odziv in zanimanje oziroma zainteresiranost za uporabo in izkoriščanje vseh zmogljivosti aplikacij večja. Ker finančno stanje ne omogoča večjega obsega izobraževanj in usposabljanj, bi že interni seminarji, ter praktično usposabljanje, organizirani s strani Službe za informatiko, doprinesli k ozaveščanju zaposlenih glede nadgradenj in dodatnih zmožnosti aplikacij. Smiselna bi bila tudi objava vseh (skrajšanih) postopkov posameznih aplikacij ter kratka, vendar jasna navodila v smislu »priročnika za telebane«, na intranetu.

11 ZAKLJUČEK

Kljub široki paleti aplikacij, ki jih državni uslužbenci Ministrstva za kulturo uporabljajo pri poslovanju z ostalimi ministrstvi, organi v sestavi, ostalimi organi s katerimi sodelujejo ter pri poslovanju s strankami, oziroma aplikacijami, namenjenimi zgolj uslužbencem Ministrstva za kulturo, težko rečemo, da je e-poslovanje bistveno spremenilo, še manj pa olajšalo delo državnim uslužbencem. Pravzaprav je mnogokrat proces dela prav zaradi uvedbe e-poslovanja na Ministrstvu za kulturo, konkretnije zaradi uporabe zgoraj naštetih aplikacij, še dolgotrajnejše, saj povzroča podvajanje dela, kar zagotovo ni njihov namen. Razen IPP aplikacije nobena druga ni zasnovana tako, da bi poleg elektronskega postopka ne potrebovala še fizične oblike poslovanja in bi zadoščal zgolj elektronski postopek. Ravno zaradi podvajanja postopkov tudi ni smiselno govoriti o racionalnosti poslovanja niti v ekonomskem niti v časovnem smislu. Dogaja se tudi, da pristojni svetovalci ravno zaradi podvajanja dela in obilice drugih procedurnih obveznosti šele naknadno vpisujejo podatke v aplikacije. Nekatere aplikacije tudi niso izpopolnjene, kar povzroča zmedo in nepravilnosti v postopkih. Pomanjkljivost aplikacij je tudi njihova medsebojna nepovezanost. Tako je pri posameznem področju, ki ga pokriva Ministrstvo za kulturo, potreben vnos podatkov v več različnih aplikacij in zbirk, ki imajo isto vsebino, vsaka pa ima še nekaj specifičnih podatkov. Kljub temu pa ni možen prenos istih podatkov v vse aplikacije hkrati oz. ne omogoča skupne rabe prvič vnesenega podatka. Nadgraditev aplikacij, da bi omogočale medsebojno povezljivost, izvažanje podatkov iz ene v drugo aplikacijo, bi občutno skrajšala postopke.

Tudi sam vhod dokumenta, ki prispe v reševanje na Ministrstvo za kulturo, ne zagotavlja in ne podpira e-poslovanja, saj dokument, ki prispe v fizični obliki, ni v celoti skeniran, saj lahko posamezen vhodni dokument vsebuje obsežno dokumentacijo, tudi gradbene načrte večjih formatov, račune, ki so že kopirani in njihova vidljivost ni več odlična ... Zato mnogokrat niti ni smiselna uporaba aplikacije SPIS 4 oziroma iskanje dokumenta v zbirki SPIS. Pomanjkljivost je tudi iskanje podatkov s področja poslovanja ministrstva, bodisi za pretekla leta, bodisi za tekoče obdobje, ki uslužbencem mnogokrat niso dosegljivi na enem mestu ali pa jim niso dostopni v obliki, ki bi omogočala nadaljnjo uporabo podatkov. Tudi sama pretvorba elektronskega dokumenta v različico, ki dovoljuje nadaljnjo obdelavo, ni najbolj zanesljiva, saj lahko pomeni neprepoznavanje podatkov ali izgubo podatkov iz prve različice dokumenta.

Efektivnost evidenc bi vsekakor lahko povečali z uvedbo skupne evidence in skupne baze podatkov na nivoju celotne državne uprave. S tem ne bi prihajalo do podvajanja podatkov in podvajanja vnosov med posameznimi evidencami po posameznih ministrstvih. Ministrstva vodijo različne baze podatkov, ki pa se skladno s pristojnostmi posameznega ministrstva vodijo ločeno, vendar mnogokrat tudi za iste subjekte. Z razširitvami posameznih baz podatkov na ministrstvih bi se bilo mogoče izogniti podvajanju vnašanja podatkov. V kolikor bi bila dostopnost do podatkov v centralni bazi uslužbencem dostopna skladno z njegovimi pristojnostmi, bi zadoščal le enkratni vnos podatkov, zaposleni pa bi dostopal do podatkov, ki jih njegovo delo zahteva. S tem se tudi drastično zniža strošek izdelav in posodobitev posameznih baz podatkov in pa tudi strošek vzdrževanje le-teh, tako pri programski, kot pri strojni opre. Na tak način delujejo vsa velika podjetja, kjer

imajo urejene centralne evidence na enotni programski osnovi in kompatibilnosti, saj se zavedajo, da je za čimvečjo učinkovitost potrebna popolna kompatibilnost programske opreme in čimmanjša razdrobljenost. Podjetja že poslujejo brezpapirno, a je še veliko možnosti za nadgradnjo.

Možnost uporabe elektronske poti pri poslovanju s strankami je na Ministrstvu za kulturo prisotna minimalno oz. delno in je v največji meri omejena na seznanjanje z informacijsko obveznostjo in pridobivanjem obrazcev prek spletne strani Ministrstva za kulturo. Vsak od teh obrazcev mora biti natisnjen in ministrstvu v reševanje posredovan v tiskani različici. Učinkovitost e-poslovanja je pogojena s tem, da so podatki v elektronski obliki identični podatkom v papirni obliki. Dejstvo je, da je vsa dokumentacija že v osnovi pripravljena elektronsko, za predajo drugemu organu pa se natisne in nato prejemnik za potrebe e-poslovanja isto dokumentacijo pretvori nazaj v elektronsko obliko, kar pa je ne samo zamudno in drago, ampak v nekaterih primerih tudi nemogoče (veliki formati, ogromno dokumentacije, ...). V kolikor bi bila prejeta dokumentacija posredovana v elektronski obliki, bi drastično zmanjšali porabo osnovnih sredstev in časa, potrebnega za vnos podatkov, kakor tudi stroškov za shranjevanje velikih količin podatkov v papirni obliki. To bi lahko storili tako, da bi podatke v bazo direktno prenesli z elektronskih medijev in dodali vse priloge. S tem bi imeli vse osnovne podatke v tekstovni obliki, kar bi pomenilo še dodatno širino npr. pri nadaljnji obdelavi, iskanju, ... Pot do brezpapirnega poslovanja bo seveda dolga, začeti pa je potrebno z manjšimi vendar pomembnimi koraki – dokumente pravilno elektronsko shranjevati. Papirju se še nekaj časa ne bomo mogli popolnoma izogniti, vendar smo na poti v popolnejše elektronsko poslovanje.

Ministrstva za kulturo si prizadeva za implementacijo različnih aplikacij, ki bi zaposlenim nudile podporo in jim zagotavljale enostavnejši način poslovanja, kar zajema tudi hitrejši pretok informacij, posledično pa tudi racionalnost v finančnem smislu. Ker do sedaj še ni bilo študije o dejanskem obsegu porabljenih finančnih sredstev namenjenih e-poslovanju oziroma informatizaciji, Ministrstvo za kulturo nima ovrednotene ocene morebitnih privarčevanih sredstev ob uvedbi e-poslovanja. Možno pa je govoriti o racionalizaciji oz. vidnem znižanju stroškov pri nakupu oz. porabi pisarniškega materiala. Očitna je zmanjšana poraba papirja, saj pri poslovanju ni več potrebe po tiskanju vsakega dokumenta oz. je nujna raba obojestranskega tiskanja.

Za zagotovitev elektronskega poslovanja na Ministrstvu za kulturo in ustrezno podporo je v prvi vrsti vsekakor potrebnih več finančnih sredstev namenjenih nadgradnji obstoječih aplikacij, za ureditev medsebojno povezanih baz podatkov ter vzpostavitev enotnega elektronskega sistema za vso državno upravo. Izraba prednosti novih tehnologij bi zelo olajšala delo zaposlenim, skrajšala delovne postopke, saj je konec koncev bistvo dela v končnem izdelku in uspehu, ne pa v postopku oziroma v tem, kako smo do rezultata prišli.

LITERATURA IN VIRI:

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE:

- PINTERIČ, Uroš, SVETE, Uroš (2007): Elektronsko upravljanje in poslovanje v službi uporabnika / E-governance and e-business at the service of customer
- mag. KLEMENČIČ, Goran, Dr. KLOBUČAR, Tomaž, mag. BOGATAJ, Maja, PAHOR, David (2001): Internet in pravo,
- KOVAČIČ, Andrej, GROZNIK, Aleš, RIBIČ, Miroslav (2009): Temelji elektronskega poslovanja
- Vlada RS, Ministrstvo za informacijski družbo: Strategija; Republika Slovenija v informacijski družbi
- VIDMAR, Tone (2002): Informacijsko – komunikacijski sistem
- TRČEK, Denis (2001): Informatika od tehnologije do poslovanja
- JERMAN - BLAŽIČ, T. Klobučar, Z. Perše, D. Nedeljkovič (2001): Elektronsko poslovanje na internetu
- ALTER, Steven (2002): Information systems; The foundation of E-business

VIRI IZ INTERNETA:

- Ministrstvo za javno upravo. (2006). Dostopno 25. 5. 2011 na: http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/pdf/SEP-2010.pdf
- Center vlade za informatiko. Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://www.gov.si/cvi/>
- Ministrstvo za kulturo. Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://www.mk.gov.si/>
- Poslovna asistenca. Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://www.poslovna-asistenca.si/>
- Ministrstvo za javno upravo. Dostopno 25. 5. 2011 na: http://www.gov.si/cvi/slo/stk/projekti/HKOM_opis.htm
- Microsoft Slovenija. Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://www.microsoft.com/slovenija/resitve/stranke/mzk.msp>
- Ministrstvo za javno upravo. Dostopno 25. 5. 2011 na: http://www.mju.gov.si/en/areas_of_work/e_government_and_administrative_processes/
- ZHIYUAN, FANG, Ph. D. E-government in digital area: Concept, Practice, and Development. Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.133.9080&rep=rep1&type=pdf>
- ANDREA F. REALINI (2004). G2G E-Government: The big challenge for Europe. Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.89.2317&rep=rep1&type=pdf>
- EURIPIDIS N. LOUKIS (2007). An Outology for G2G Collaboration in Public Policy Making, Implementation and Evaluation. Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://www.springerlink.com/content/m0p7166qjk874627/>

- Raba interneta v Sloveniji (1998). Dostopno 25. 5. 2011 na: <http://backup.ris.org/ep/epodef.html>

PREDPISI:

- (2002). Zakon o državni upravi (ZDU-1). Ur. list RS, št. 52/2002, 56/2003, 83/2003-UPB1, 45/2004-ZdZPKG, 61/2004, 97/2004-UPB2, 123/2004, 24/2005-UPB3, 93/2005, 113/2005-UPB4, 126/2007-ZUP-E)
- (2000). Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (ZEPEP). Ur. list RS, št. 57/2000, 30/2001, 25/2004, 73/2004-ZN-C, 98/2004-UPB1, 61/2006-ZEPT)

PRILOGE:

- Anketni vprašalnik

PRILOGA: Anketni vprašalnik

I. sklop

V prvem sklopu so vprašanja o aplikacijah, ki jih uporabljate pri delu, o vašem poznavanju teh aplikacij, obsegu vašega dela z aplikacijami ter vprašanja glede usposabljanj in reorganizacije dela za potrebe e-poslovanja na Ministrstvu za kulturo.

Na vprašanja odgovorite tako, da izberete (označite) odgovor.

1. Ali je pri vašem delu uporaba aplikacij, ki podpirajo e-poslovanje Ministrstva za kulturo, nujna?

NE DA

2. Poznate aplikacije, ki jih MK oz MJU zagotavljata za e-poslovanje ministrstva?

	Ne poznam	Srednje	Poznam	Zelo dobro poznam	NE uporabljam
SPIS4	☐	☐	☐	☐	☐
LN - pošta	☐	☐	☐	☐	☐
SAMK	☐	☐	☐	☐	☐
MFERAC	☐	☐	☐	☐	☐
SAPPrA	☐	☐	☐	☐	☐

3. Katero od aplikacij uporabljate najpogosteje?

(Izberete lahko samo eno od spodaj navedenih aplikacij.)

SPIS4
LN - pošta
SAMK
MFERAC
SAPPrA

4. Menite, da vam je delodajalec zagotovil dovolj usposabljanj za uporabo tehnologij in postopkov, ki jih zahteva e-poslovanje?

(Ocenite z ocenami od 1 - 5: ocena 1 pomeni – premalo, ocena 5 - dovolj.)

1 2 3 4 5

5. Kako pogosto pri delu uporabljate katero od aplikacij?

	Nikoli uporabljam	ne uporabljam zelo redko	Uporabljam mesečno	Uporabljam tedensko	Uporabljam dnevno
SPIS4	☐	☐	☐	☐	☐
LN - pošta	☐	☐	☐	☐	☐
SAMK	☐	☐	☐	☐	☐
MFERAC	☐	☐	☐	☐	☐
SAPPrA	☐	☐	☐	☐	☐

6. Za vsako aplikacijo, ki jo uporabljate, napišite eno ali več prednosti oz. kvalitet te aplikacije in eno ali več pomanjkljivosti oz. slabosti.

7. Kakšne se vam zdijo aplikacije glede uporabe?

	Zelo zapletena	Zapletena	Enostavna	Zelo enostavna
SPIS4	☐	☐	☐	☐
LN - pošta	☐	☐	☐	☐
SAMK	☐	☐	☐	☐
MFERAC	☐	☐	☐	☐
SAPPrA	☐	☐	☐	☐

8. V kolikšni meri so vam ponujene razpoložljive aplikacije v pomoč pri delu?

	Zelo mi je v pomoč	Občasno mi je v pomoč	Sploh mi ni v pomoč	Ne uporabljam
SPIS4	☐	☐	☐	☐
LN - pošta	☐	☐	☐	☐
SAMK	☐	☐	☐	☐
MFERAC	☐	☐	☐	☐
SAPPrA	☐	☐	☐	☐

9. Ocenjujete, da se je zaradi uvedbe elektronskega poslovanja skrajšal potek vašega dela?

(Ocenite z ocenami od 1 - 5: ocena 1 pomeni – zelo se je podaljšal, ocena 5 – zelo se je skrajšal.)

1 2 3 4 5

10. V kolikšni meri vam e-poslovanje (naštete aplikacije) omogoča dostopnost do podatkov in informacij, ki jih pri delu oz. odločanju potrebujete?(Ocenite z ocenami od 1 – 5: ocena 1 pomeni – sploh mi ne omogoča lažjega dostopa do podatkov in informacij, ocena 5 – zelo mi omogoča lažji dostop do podatkov in informacij).

SPIS4	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐ ne uporabljam
LN - pošta	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐ ne uporabljam
SAMK	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐ ne uporabljam
MFERAC	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐ ne uporabljam
SAPPrA	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐ ne uporabljam

11. Ali menite, da je podpora e-poslovanju na Ministrstvu za kulturo zadostna?

NE DA

12. Ste za potrebe e-poslovanja občutili reorganizacijo ali prerazporeditev dela v organizaciji?

NE DA

II. sklop: PODATKI O ANKETIRANCU

V drugem sklopu so vprašanja o vaši starosti, formalni izobrazbi, ter časovnem obdobju vašega dela z naštetimi aplikacijami.

Na vprašanja odgovorite tako, da izberete (označite) odgovor.

Vaša starost:

do 29 let	☐
30-39 let	☐
40-49 let	☐
50-59 let	☐
60 in več let	☐

Spol:

1. moški	☐
2. ženski	☐

Koliko časa ste že zaposleni na Ministrstvu za kulturo?

1. manj kot 1 leto
2. 1-5 leti
3. 6-10 let
4. 11-15 let
5. več kot 15 let

Prosim, da označite vašo formalno izobrazbo:

1. srednješolska izobrazba
2. dodiplomska izobrazba
3. podiplomska izobrazba

V zadnjem sklopu vprašanj pa me zanima, kako pogosto se tudi v prostem času poslužujete raznih spletnih aplikacij.

Tudi v prostem času	Nikoli	Redko	Mesečno	Tedensko	Dnevno
Uporabljam internet-splet	☐	☐	☐	☐	☐
Uporabljam elektronsko pošto	☐	☐	☐	☐	☐
Uporabljam socialna omrežja (npr. facebook)	☐	☐	☐	☐	☐
Kupujem preko spleta	☐	☐	☐	☐	☐
Uporabljam elektronsko bančništvo	☐	☐	☐	☐	☐
Imam digitalno potrdilo	☐				